

Tar Károly

Májusi romantika

Hólyagos eső esik. Fülünkben vérnyomásos tavasz dobog, furcsa, sohasem hallott melódiát. Gyapjas fellegek keringenek szédülten fölöttünk, hitvány kutyák kergetik erre-arra megvadult nyájukat. Zeng az erdő, a mező, a patak, a csatorna, a hegyorma, a lelkiismeretünk és zúg a nádas, az utca, a város, a gyár, a fejünk és jól hangolt zongorahúrként minden idegszálunk. Fordul valami kimondhatatlan felé a bennünk ragadt téli indulat és az a kovásznai remény, amely most ünnepi zöldbe öltözött, hogy aztán gondtalan virágok pazar színeivel ékesítse föl magát.

Mióta tart a hidegzuhany?

Percekkel ezelőtt indult, és mégis úgy tűnik, hogy már évek óta esik. Az utca is harsogja, hogy minden cseppje aranyat ér. Valamennyi időre vacogva összehúzza magát a kikelet. Megjött, itt volt, elmehet? Közben vigasztalhat is, hogy újra visszatértek a fecskék, a gólyák, a tücskök, a bogarak és összes jó madaraink. Aki elmegy, visszatér, aki jön, hazaér. Pillangók röpködnek örömben és mámorban: káprázatunk és az éltető levegő virágai. És itt van már a cserebogár. És újra itt az örök kérdés: Mikor lesz nyár?! Bokros fejünkben kicsiny bogár a mosolygásba bugyolált tapasztalat: „Május negyvenben!” Ez bizony június első dekádjára esik. Így aztán elfogadjuk. Addig is esik. Zápor poroz. Ha kell, ha nem, esik a májusi eső. Negyven fényesnek ígért napig és negyven sokcsillagosra álmodott éjjel. És mind aranyat ér. Hozza magával az Erőt, az Egészséget. És a kitűzött dátumig itt lesz a Boldogság is. Jönnek az örömek lepkeszárnyon, békák ümmögésében, minden szintű nyári burokolásban, munkás méhek állandósódó döngicselésében.

Az örökkévalóságig kitartó május az álunk. Napfényestől, csapadékestől, hirtelen haragos-viharostól: ez a legszebb, a leghosszabb, legígéretesebb hónapunk.

(Folytatása a 2. oldalon)



Tartalom

A szerkesztő asztala	2
Jelenidő	3
Peregrinus2	4-6
Göteborgi lap	7
Lélekgondozó	8
Lundi Lap	9-11
Malmöi Lap	12-13
Oslói oldal	14-15
Iskola	16
Gyermekeknek	17
Történelem	18-19

Lapunk a világhálón:
www.hhrf.org/magyarliget

Honlapszerkesztő:
Balázs Viktória

ISSN 1404-7780

Jó napot, Európa!

Európa, hozzád

Feléd, tefeléd száll szózatom a század

Vak zűrzavarában,

S míg mások az éjbe kongatva temetnek,

Harsány dithyrambmal én terád vig,

Jó reggelt köszöntök.

Kosztolányi Dezső: Európa

Nekünk, svédországi magyaroknak, a csatlakozás titkolt, vagy félve gondolt, de időnként honvagyunkkal ismételtén csak előtűremelő, megkerülhetetlen és egész életünkre érvényes kérdéseinkre ad elfogadható választ. A csatlakozással mi egy kicsit hazatértünk. Otthon vagyunk, hiszen immár ugyanazon közösségében élünk. Négy vagy öt jelképes határ nem állja utunk, a leglényegesebb törvényeink immár azonosak, és ezek szelleme is azonos; úgy hasonulhatunk az európai népekhez, hogy közben nemzeti sajátosságaink — ha ezt határozottan óhajtjuk és nem szabadunk többet tenni érte — kiteljesedhetnek. A csatlakozás erőt kell, hogy adjon eddigi célkitűzéseink céltudatosabb elérésére, hiszen már nem egy ismeretlen közép-európai országból vándoroltunk ide, hanem hivatalosan is az egyesült Európa polgárai vagyunk.

De a felsorolt tényeken kívül majd mindenkinek mást is jelenthet a csatlakozás. Ezért tartottuk érdemesnek előző lapszámunkban feltenni olvasóinknak — a lundi magyar rádió hallgatóinak, a malmöi Hungaroklub honlapja olvasóinak és a Svédországi Magyarok Szövetségébe tartozó minden magyarnak is — a kérdést:

Mit vár a csatlakozástól?

A beérkezett válaszokból az alábbiakban közlünk gondolatcserére érdemes csokrot.

(Folytatás a 3. oldalon)

Az Európai Unió állam- és kormányfői az Európai Tanács 1985-ös milánói ülésén Ludwig van Beethoven IX. szimfóniájának negyedik tételéből az Örömmódát fogadták el európai himnusznak.

Emellett minden tagország megőrzi saját nemzeti himnuszt.

A közös himnusznak hivatalosan elfogadott szövege nincs.



A szerkesztő asztala

Hírünk a nagyvilágban

Kellemes meglepetés volt az a levél, amelyben a távoli Ausztráliában megjelenő Ausztráliai kisújság 14. évfolyamának 3., 2004. áprilisában megjelent számából kiollózott cikket találtunk. Ez az írás is arról tanúskodik, hogy mindazok, akik akarják, tudnak rólunk.

Hát nem érdekes, hogy vannak viszont olyanok, akik velünk azonos városban, esetleg a szomszéd városban élnek és nem tudnak, mert talán nem is akarnak tudni rólunk?

Mostanában nagy keletje van az ausztráliai futómadárnak, a struccnak is, amely arról híres, hogy homokba dugja a fejét, így nem hajlandó észrevenni a körülötte történeteket. Az is régi igazság, hogy nem mindenki próféta a maga hazájában, ezért jól teszi, ha a messzi idegenben szerzett elismertségét nem titkolja, így aztán munkáját helyben is többre becsülik.

Az ausztráliai lap pedig a következőket írja: „Az Ághegy című skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam első öt száma 2003 nyarán jelent meg nyomtatásban. A kiadvány köré csoportosult különféle irodalmi, képzőművészeti, zeneművészeti, filmművészeti stb. alkotók mintegy hídszerpet töltenek be. A kiadvány szerkesztője, szellemi atyja: Tar Károly lundi szerkesztő. A szerzők a skandináv országokban élő kiváló alkotók. A művet először Kolozsváron mutatták be, mert a szerkesztő erdélyi származású.

Ugyancsak érdemes megemlékezni Tar Károly nemrég, 2004-ben megjelent Svéd magyarító szöszedetéről... Amelyet számos munkatársa segítségével állított össze, és amelynek kiadását támogatta: a Svédországi Magyar Ifjak Társasága, a kristianstadi Magyar Egyesület és az Ilona's Utazási Vállalkozás. A szöszedet védi magyar nyelvünket, harcot indít a kevert svéd-magyar nyelv és a helytelenül használt idegen szavak ellen! ...”

Az ausztráliai lapot Budapestről Dr. Szalontai Éva tudósította.



A Molnos Angéla Magyarító könyvecskéjének kiegészítésül megjelent Svédországi magyarító szöszedet postán is megkaphatja, ha a szerkesztőség címére 20 koronát küld egy borítékban.

Nyilvános gyűjtés a Világkongresszusra

Május 1-én Clevelandben a Magyarok Világszövetsége USA Országos Tanácsának szervezésében elkezdődött a nyilvános gyűjtés a Magyarok VI. Világkongresszusára. A Világkongresszus keretében szervezik a Magyarország és a Kelet östörténeti konferenciát, a Magyarország és a Nyugat nemzetstratégiai konferenciát, valamint az In Vivo orvoskonferenciát a magyarságot különösen sújtó népbetegségekről.

A Világkongresszus megnyitója június 1-én lesz Budapesten a kongresszusi központban, A Világkongresszus utolsó rendezvénye június 6-án - felvonulás a nemzetért Budapesten az Andrássy úton a Hősök terére.

A Magyarok VI. Világkongresszusára eddig érkezett felajánlások között eddig egyetlen svédországi magyar nevét találjuk: Jordáky Béla, Svédország - felajánlás 1.000 euro - befizetve 1.000 euró. A soha nem volt világkongresszus támogatására kész magyar testvéreink felajánlásait köszönettel veszi az árvaságra, mindmáig megmagyarázhatatlanul anyagi szűkölködésre ítélt Világszövetség.

Májusi romantika

(Folytatás az első oldalról)

És talán vannak még, akik hisznek a hétköznapi-egyszerűségű csodákban, a májusnegyvenekben, minden májusban, minden fénylobbanásban, minden vízcseppnyi tisztaságban, amit nekünk ígért az élet.

Májusban fölszállnak a ködök és felfénylenek az igaz gondolatok, amelyek pengéjén cikkan és a jövőbe mutat a szintisza valóság.

Hát ez se szép?!

Hólyagos esőket hordoz az idő. Tisztára mossa magát a természet, amely emberi utánzásra most különösen alkalmas. Talán most minden lehetséges.

Most, ha akarjuk, kakukk lehetünk vagy búbos banka, esetleg okosan ballagó nyáj, virágsátras galagonya vagy álmokat cipelő felhő. De lehetnénk kiséprűzhetetlen pöttyösen is vidám katicabogár, csigabiga, aki maga oltja égő házát vagy sötét bokrok alján is vidáman csilingelő gyöngyvirág. Esetleg - nagy akarat - mi lehetnénk a telihold, hogy homlokráncolva is ingyen szórjuk a tiszta fényt májusi vagy nyári éjszakákon.

És aztán a meleget ígérő nyárelőben, amikor sohasem jön el a sohanapja, mi galambszívűek lehetnénk a szerelmes gerlebűgás, miközben azt sem feledjük, hogy minden szép május újabb rohanó májust ígér, és égig érő májusfát gyönyörű lánynak, bátor gondolatnak, helytálló embernek, és megtalált önmagunknak mindig jóval május negyven előtt magunknak kell állítanunk a képzel hajnal kapujába.



Ha nem számítógépén, a www.hhrf.org/magyarliget címen, hanem nyomtatott formában óhajtja olvasni a dél-svédországi magyarok ingyenes családi lapját,



MAGYAR
Liget



kérjük, hogy a postaköltséget küldje a PG 404 86 10-2 bankszámlára és mi postázzuk Önnek a lapot.



Jó napot, Európa!

A kiteljesedő Európa május elsején ez alkalommal a jó munka ünnepe is volt. Várakozásaink, ha teljesülnek, mindnyájunknak jobb lesz. Íme néhány várakozó tömör véleménye:

Nagy Nóra azt reméli, hogy Európa szerte tovább terjed a tisztaság. **Közepe Károly** nagyon reméli, hogy begyógyulnak a trianoni sebek. **Kis Kálmán** azt várja, hogy egész Európában kifogástalan utakon vezetheti új kocsiját, gyorsabban és akadálymentesen látogathatja négy országban szétszóródott rokonait. **Erdélyi Emma** reméli, hogy nem kerül vasfüggöny Románia és Magyarország közé, mert a mostani könnyűfém-függöny is csak a pénzeseknek könnyen átjárható. **Bácskai Bertalan** most még fontosabbnak tartja, hogy kettős állampolgárságot szerezzen, reméli, hogy a magyar-magyar irigység csökken és egyszer majd teljesen értelmetlenné válik. **Csallóközi Csaba** azt reméli, hogy a jövőben elcsatnyul a szlovák sovinizmus, mert a légiesült határokon átívelő régiók nemcsak az egymástól elszakított magyar családokat, hanem az együtt élő más nemzetiségűeket, tájegységeinként újraegyesíthetik, és ezzel a hagyományos békés egymás mellett élés állandósul.

És íme, egy csokor - Szalontai Éva által gyűjtött - malmói vélemény:

83 éves svéd nyugdíjas: Szeretnék több jó magyar egri vörösbort látni a malmói „szisztémulagban”. **Nagy-mama:** A kecskeméti most érettségiző unokám – azt remélnék – nehézségek nélkül itt tovább tanulhat a jó hírű Malmói Zenei Főiskolán. **Diáklány:** A magyar levelező partnerem ide jön nyári diáktáborba, én pedig Magyarországra utazom. És minden egyszerűbb lesz. **Pék:** Jöhet majd Magyarországról az unokaöcsém, aki nagyon ízletes – és Svédországban is kedvelt – magyar kenyereket süt. Tehermentesít egy kicsit, és ugyanakkor vele együtt bővíthetem a forgalmamat. **Vállalkozó:** Üzleti ügyben is, de idős, beteg édesanyám miatt is – sokat utazom Magyarországra. Megesett, hosszú sorokban kellett várakoznom az osztrák-magyar határon. A csatlakozással, hogy Magyarország is tagja az Európai Uniónak – mindez megszűnt.

Cs Szabó Zoltán írja: Minekután



Ünnepi díszben a lundi főtér

szó sem lehet az egyesült Európában a kisebbségek kollektív jogairól mindemellett a magyar állam egy toldott-foldott szovjet mintájú alkotmánnyal indul Európába, amikor nyíltan kijelentik az átmeneti korlátozásokat a legigazságosabb gazdag államok is akkor a csatlakozás a B típusú államok piacának uralását jelenti annak minden ezen államokra kirótt kötelezettségekkel és korlátozott jogokkal: ezt, ha jól emlékszem gyarmatosítás néven ismeri a társadalom tudomány. És akkor még nem szóltunk a kívül rekedt az utódállamok kapzsi agresszív beolvasztó politikájának kitett, az anyaország által magukra hagyott szerencsétlen magyarokról amilyen én is lettem volna ha a sors nem hoz ide.

Egy kritikus vélemény: Mit várunk a csatlakozástól? Mindenekelőtt azt, hogy ezzel kapcsolatban vegyenek végre felnőtt számba minket is egyszerű halandókat! Mert az a sok mellébeszélés meg ködösítés ami a csatlakozást megelőzően közszájon forog, semmiképpen nem a hiteles tájékoztatást tükrözi. Ameddig egyfelől azt hirdetik itthon, hogy május másodikán akár cukrászdát is nyithatunk Bécsben, addig az elfogadott osztrák szabályok szerint, be sem mehetünk Ausztriába engedély nélkül. Vagy... munkavállalási engedély hiányában egyetlen tagállam sem engedi meg még, az átmeneti letelepedést sem. Vagy... ki mondta azt, hogy az adott ország nyelvének ismerete nélkül bárki bárhol kereshet

munkát? Vagy... annak a szerencsétlen munkanélkülinek akit mindennek ellenkezőjével elvakítottak ki fog pénzt adni, hogy odakinn a közös Európában munkát keressen?

Spáda János, a Växjö-i Magyar Klub tagja: Csak helyeselni tudom a Magyar Liget kérdését, hiszen megannyi kérdés kell, hogy foglalkoztasson bennünket, idegenbe szakadt magyarokat. Ez a hely nagyszerű vitafórum lehetne a jövőben, és vélem, hogy a magyar egyesületek tevékenysége messzemenően nem csak bálók, mulatságok szervezése, rendezése kell, hogy legyen. Nagyon aktuális kérdés a közös Európába való belépésünk, vajon igazak-e reményeink, hogy jobb lesz-e a dolga az anyaországban élő magyaroknak? Hát a leszakított területeken élőknek? A magyar nyelven való helyesírás, beszélés kapcsán is nagyon egyetértek a felvetéssel, hiszen "nyelvében él a nemzet". Végezetül ajánlanék még egy-két vitára, véleményváltásra érdemes témát: - Jogos és időszerű követelmény-e az autonómia eszménye a leszakított területeken? - Jogos elvárás-e, követelhető-e a kettős állampolgárság a világban szétszóródott magyarság számára? Hasznos és szükséges-e a Magyarok Világszövetsége, nem kellene-e mi, nyugaton élő magyarok erőteljesebben támogatnunk ezt a fórumot?

Peregrinus2

A stockholmi klub mintájára már két évvel ezelőtt, Lundban, ebben az ősi egyetemi városban, ahol számosan tanulnak és dolgoznak magyarok is, igyekeztünk klubbot alakítani. Legyen most induló lapuk ennek az igyekezetnek a folytatása, lehetőség arra, hogy a jövőben előreláthatólag mind több idelátogató, itt tanuló és dolgozó magyar kapcsolattal a helyi magyar egyesülettel és a stockholmi Magyar Nagykövetség által támogatott Peregrinus klubbal hasznosan elősegítse.

A stockholmi Peregrinus Klubról bővebbet honlapjukról:

www.peregrinusklub.freeurl.com/
Email: peregrinusklub@yahoo.com



„A Peregrinus Klub 2001 végén alakult Stockholmban Veress Zoltán kezdeményezésével. A Peregrinus név a latin *peregrī* (*per* - át, *túl*; *ager* - föld) *külföld* szóból ered és zarándokot, külföldről jött

idegent, deákok jelölt. Azért választottuk névként, mert egyszerre utal többek között a külföldi egyetemre járásra, a tudományosságra és a Magyarországhoz való kapcsolatra. A klub célja, hogy a Svédországban élő magyar értelmiségieket, kutatókat, diplomásokat, posztgraduális képzésben résztvevőket és ösztöndíjas diákokat egy olyan szellemi műhelybe fogja össze, ahol egymással és az otthoni tudományos élettel kapcsolatot tarthatnak. A klub élvezi a Magyar Nagykövetség kiemelt támogatását, de nem lehet tagszervezete a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének (SMOSZ), hiszen tagságának nagy része nem svéd, hanem magyar állampolgárokból áll. Az együttműködés kötetlen és minden pártpolitikai szemponttól mentes. Minden érdeklődő a tagok közé léphet, kaphatja rendszeresen a hírlevél elektronikus változatát és eljöhethet a programokra. A tagság ingyenes és a svédországi tartózkodás után is folytatódhat. Vezetőség nincs, egyetlen titkár látja el az ele-

mi adminisztrációs feladatokat. A klub havi rendszerességgel szervez találkozót, baráti beszélgetéseket és bemutató előadásokat különböző szakterületekről. Elősegíti, hogy a tagok kölcsönösen részt vehessenek disszertációk védelemén és egyéb szakmai tevékenységhez fűződő nyilvános alkalmon. Igény esetén közös kirándulások, sportrágadók illetve más esemény is szervezhető. A weblapon a kérdőív kitöltésével illetve a vendégkönyvben (akár anonym) hagyott üzenetekkel bárki közzéteheti elképzeléseit, ötleteit, javaslatait, gondjait. A rendezvények helye Stockholmban belül változó. A klub működését egy évkönyv is követi. Ebben az elhangzott előadások, interjúk, szakmai tevékenységről szóló beszámolók, dolgozatok kerülnek nyomtatott formában napvilágra. Végezetül a weblapon igyekszünk olyan linkeket is közzétenni, amik a svédországi hétköznapiakat könnyíthetik meg.”

Kapcsolatteremtő céllal megismételjük régebbi levelünket:

Kedves honfitársunk! A negyed-

Kopogtató levél

évenként megjelenő Magyar Liget, hat dél-svédországi város, a dán és a norvég főváros magyarjainak családi lapja üdvözlí Önt városunkban (Lund = Liget), ahol nyolcszáznál több svéd-magyar él, akiknek a megmaradása szempontjából minden magyarul beszélő ismeretése és barátsága rendkívül fontos.

A Magyar Liget ezért tisztelettel arra kéri, hogy válaszoljon a következő kérdésekre.

1. Kicsoda Ön? (Lehet képes bemutatkozás is.)
2. Kedvenc időtöltése?
3. Miként segítné a svéd-magyarokat anyanyelvük és hagyományaink megtartásában?
4. Lundban és környékén jelenleg 41 gyermek tanul magyarul. Vállalna-e valamilyen formában tanítást a jövőben kialakítandó hétvégi iskolánkban, az anyanyelvi felnőttoktatásban? Tartana-e magyar nyelvű, művelődést szolgáló előadást valamiféle értelmiségi együttléttel alkalmával?
5. Kis létszámú, működő focicsapatunk tagjai és szurkolói péntek délutánonként találkoznak az egyik közeli település sportcsarnokában. Jelenkezne-e a kialakítandó második csapatba vagy egyéb más közös sporttevékeny-

ségre, játékra?

6. A Magyar Liget rovatait a családi lap igényeinek megfelelően alakítjuk ki. Segítene-e a lapszerkesztésben, a lap körüli teendőkben?

7. Részt venne gondjaink közös megbeszélésén? Találkozna-e (mikor és hol?) a lap szerkesztőjével?

8. Nemrég Stockholmban a Magyar Köztársaság nagykövetségének segítségével, Peregrinus névvel, internetes kapcsolattartást, különféle témával gondolatcserét, találkozókat, közösen elhatározandó együttléteket szorgalmazó egyesületet alakítottak. Részt venne a Peregrinus lundi fiókjának kialakításában, amely a szerkesztőség segítségével címcserével nemsokára beindul? Válaszát várja és barátsággal köszöni a szerkesztő.

A lundi az egyetem címlistáján a következő magyar nevek találhatók (<http://www.lu.se/lu/personal/>):

Makár Anna anna.molnar@oft.lu.se;
Szilágyi Anna anna.szilagyi@plantbio.lu.se; **Kovácsné Oroszvári Bea** bea.kovacsne.oroszvari@livstek.lth.se; **Mezey Éva** eva.mezey@astro.lu.se; **Tóth Éva** eva.toth@smi.mas.lu.se; **Belik Ferenc** ferenc.belik@cs.lth.se; **Molnár Ferenc** ferenca.molnar@etn.lu.se; **Magyar Göran** Goran.Magyar@ort.lu.se; **Balogh István** istvan.balogh@klkemi.mas.lu.se; **Solyom János** janos.solyom@swipnet.se; **Balogh Joakim** joakim.balogh@fkemil.lu.se; **Balogh Johanna** johanna.ba logh@mphyl.lu.se **Schmidth Sabo Katalin** katalin.schmidt.sabo@ark.lu.se; **Orbán Krisztina** krisztina.orban@arb.lu.se; **Iritz László** laszlo.iritz@tvrl.lth.se; **Nehéz László** laszlo.nehez@kir.lu.se; **Fenyő Éva Mária** eva maria.fenyo@analkem.lu.se; **Szántó Orsolya** orsolya.szanto@smi.mas.lu.se; **Mészáros Renáta** renata.meszaros@medkem.lu.se; **Solyom Stefan** stefan.solyom@control.lth.se; **Gyimothy Szilvia** szilvia.gyimothy@msm.hbg.lu.se **Kónya Balázs**, balazs.konya@hep.lu.se **Szász Róbert Zoltán** robert-zoltan@vok.lth.se

*Ez a címlista közel sem teljes. Azon leszünk, hogy folyamatosan bővítsük. A Magyar Liget régi jelszava: **Tudnunk kell egymásról!** Hogy miért? Erre a kérdésre mindenkiünknek válaszolnia kell belátása és lehetőségei szerint. Hazánkon kívül másként, hogyan is volna számunka hely, ha magyarságunkban megmaradni akarunk?!*

Svédületes

2004 a svéd-magyar találkozások éve, amely a Svédületes! Svéd - magyar-randevú nevet kapta. Műsortervében szerepelnek a következők:

A POLITIKAI KÉRDÉSEK középpontjában az EU-együttműködés áll. Szélesebb körű kapcsolatok épülnek közhivatalok és azok alkalmazottai között. Több svéd miniszter és parlamenti képviselő is ellátogat Magyarországra.

A KULTURÁLIS ESEMÉNYEK ÉS TÁJÉKOZTATÁS keretében táncbemutatót, új cirkuszt, formatervezést, különféle gyermek- és ifjúsági eseményeket ajánlanak. Átfogó tájékoztató anyag jelenik meg Svédországról magyar nyelven. Számos, társadalmi témájú projektünk olyan fontos területekre szeretne rávilágítani, mint például az egyenjogúság, a gyermekek jogai vagy a fenntartható fejlődés.

IPART ÖSZTÖNZŐ PROGRAMOKAT, például biotechnológiai, öko-technológiai és formatervezési szemináriumokra kerül sor Magyarországon több városában. A magyar és a svéd vállalatok és gazdasági szervezetek közti találkozókat abban a reményben rendezik, hogy ezzel számos, kölcsönösen kedvező üzleti lehetőséget teremtenek.

A REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS tovább erősödik. Már három svéd megye, Värmland, Västernorrland és Örebro tart fenn kapcsolatot magyarországi társával, Heves, Somogy, illetve Nógrád megyével. A régiókban megrendezett svéd napok keretében többek között turisztikai, gasztronómiai és vállalkozással kapcsolatos rendezvényekre kerül sor. Az őszi folyamán pedig a stockholmi régió és Budapest kapcsolatai szélesednek ki egy sor izgalmas program révén.



Egy kolozsvári lány Lundban

Balla Réka harmadéves szociológus hallgató fél esztendő tölthetett városunkban, hogy tanulmányait elmélyítse. Nemsokára hazatér. Ebből az alkalomból kérdeztük:

- *Mit viszel magaddal „kis nagyvárosunkból”?*

- Magammal viszem a svéd nyugalmat, a virágzó környezetet, a teljesen stressz mentes életstílust, a fellelmes életet, ami nálunk Romániában egyelőre még hiányzik.

- *Itt nálunk a fellelgesítés, képletesen szólva is, elég gyors, attól függően, hogy észre vesszük vagy sem. Találkoztál svédországi magyarokkal is?*

- Sajnos nem volt alkalmam. Az utcán, az uszodában néha-néha hallok magyar szót, ilyenkor elfog az öröm. Kapcsolatot kialakítani nem volt időm.

- *Akkor máris leszűrhetjük ebből azt a tanulságot, elsősorban azok számára, akik ezután jönnek, hogy kétszerezsen is jó az, ha az Svédországban dolgozók vagy tanulók keresik és megtalálják a kapcsolatot a svédországi magyarokkal és egyesületeinkkel. Egyrészt nekik jó, mert könnyebben beilleszkedhetnek az itteni életbe, másrészt pedig a svéd-magyaroknak jó, mert ők is sok mindent nyerhetnek ezekből a kapcsolatokból. Megmaradásunkhoz, nyelvünk és hagyományaink ápolásához kaphatunk ilyenformán értékes segítséget.*

- Nekem sokat segített Fodor Béla, aki mellettem állt és amikor szükségem volt, mindig támaszkodhattam rá. Sajnos magyar közösséggel nem sikerült kapcsolatot találnom.

- *Táncházas vagy? Megmondja ezt melletted ülő Fodor Béla.*

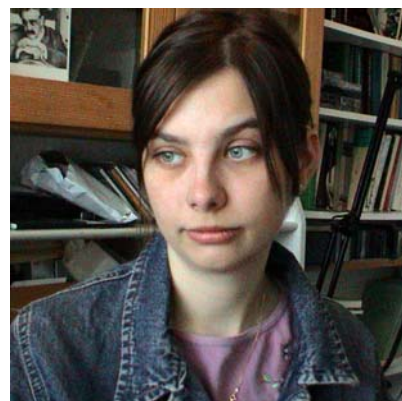
Fodor Béla: - Volt alkalma, hogy bekapcsolódjon tánccsoportunkba, amikor ideje engedte eljött rendezvényeinkre a felnőttek iskolájába.

- *Itt angolul folytattad tanulmányaidat. Svédül is tanultál?*

- Svédül azt tudom, hogy „Sajnos, nem beszélek svédül.” Sokat tanultam tanáraimtól. Jó kapcsolatot alakítottam ki egy lengyel és egy ausztrál lánnyal, akik szintén cserediákok. A svédek kissé zárkóztak, de sikerült egy svéd szomszédommal is megismerkednem.

- *Tudod, hogy itt Lundban finn-ugor fakultás is működik, a könyvtárban szép számmal vannak magyar könyvek és még magyar könyvtáros is van?*

- Ezt sajnos nem tudtam. De találtam



az egyetemi könyvtárban néhány magyar gyerek-könyveket.

- *Meddig maradhatsz, mikor térsz vissza Kolozsvárra?*

- Két-három hét múlva utazom, és sajnos egyelőre nem hiszem, hogy visszatérhetek ide, pedig nagyon a szívemhez nőtt ez a város, és tudom, hogy nagyon fog hiányozni miután hazatértem. Kiháználám a hazatérést egy kis „világ látásra”, megnézem Berlint és Prágát, és szép lassan mindent, ami utamba kerül. Hátamra veszem a hátizsákom és megyek, vonaton utazom. Eddigi leghosszabb utam otthonról, ide Svédországba. De tudom, hogy minden diák számára, aki ad magára, kötelező egy kis európai kirándulás, bejárni a fővárosokat, megtekinteni a jellegzetes helyeket.

- *Mi az amit nem viszel magaddal innen?*

- Azért itt is van kivétel. Azt tapasztaltam, hogy itt a tanulás nem olyan komoly dolog, mint otthon. Otthon sokkal többet tanulunk, úgy mennyiségileg, mint minőségileg. Svédország jóléti állam, csodálatos hely, de a tanulás, a munkakedv, a szorgalom lehetne több is.

- *Magam is azt hiszem, hogy mi magyarok a szorgalmunkkal túlhajtjuk ki, és ez az amiben nem kell hasonlunk az öslakosokhoz. Ezt a tanulságot levonhatjuk ittlétedből is.*

- Nagyon meg kellett dolgoznom, hogy egyetemre jussak, nemcsak nekem, hanem a szüleimnek is, akiknek mindent köszönhetek, hiszen Románia szegény ország és nem könnyű egyetemre járattatniuk engem. Igyekeztem, hogy jó tanulmányi eredményeim legyenek, amelynek alapján ide kijuthattam, és életre szóló tapasztalatok birtokában térhetek vissza szülőföldemre. Lejegyezte: tk.

A részletes interjút a lundi Magyar Rádió világhálós címén meghallgatható: www.lifs.org

Akik mellettünk járnak Csaba, Alice és Zita lundi története

A lundi egyetem külföldi diákjai, kutatói között manapság már nem megy ritkaságszámba a magyar nemzetiségű. Egy-két, esetleg három évet töltenek itt, aztán egy részük más egyetemeken folytatja tanulmányait, a kutatómunkát, mások pedig haza költöznek, hogy ott-hon kamatoztassák a szerzett tudásukat, tapasztalataikat. Itteni tartózkodásuk alatt kapcsolatuk a helyi magyarokkal esetenként változó. A háromtagú Fekete-család: Alice, Csaba és kis-lányuk Zita két éve laknak Lundban. Csaba mikrobiológiai kutatásai kapcsán kerültek ide.

- Csaba, valószínűleg, több választási lehetőség volt, amikor arról kellett döntened, hogy melyik egyetemen kívánsz dolgozni. Miért választottad Svédországot, pontosabban a lundi egyetemet? Mi vonzza Lundba a mikrobiológusokat?

- Valóban nem volt egyszerű a választás. A biológia egyike a legdinamikusabban fejlődő tudományterületeknek és különösen igaz ez a mikrobiális genetikára, ami az én szűkebb szakterületem. A fészerekben magányosan kísérletező tudósok ideje lejárt. Napjaink tudományos eredményei kiválóan felszerelt laboratóriumoknak és sok-sok kutató közös munkájának köszönhető. Így nem ritkaság, hogy a világ különböző tájairól származó kutatókat egy csoportba kovácsolja a hasonló érdeklődés. Egy ilyen soknemzetiségű, a kutatás élvonalába tartozó csoport szerveződött 2002-ben Lundban.

- Az idegen országba érkezők számára hasznosak lehetnek a helyi kapcsolatok, segíthetnek a kezdeti nehézségek leküzdésében. Elutazások előtt igényeltetek-e, kaptatok-e, s ha igen, milyen forrásból, tájékoztatást az itteni magyar szervezetekről.

- Szerencsénk volt, mert egy kollégám a gödöllői Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpontból akkor már három éve dolgozott Lundban, így tőle sok hasznos tájékoztatást szereztünk a szokásokról, a mindennapi életéről. Tőle hallottunk először a Kultúrfórumról is. Sajnos ők közvetlenül ideérkezésünk előtt Németországba költöztek. Nem ez volt az első alkalom, hogy hosszabb-rövidebb időre útra kel-

tünk, így már rendelkezünk tapasztalatokkal, azonban minden ország szokásai mások, bizony elkelték a hasznos jó tanácsok. Az egyetemeken az a szokás, hogy a fogadó tanszékvezetők eleinte szárnyaik alá veszik az újonnan érkezőket, igyekeznek mindenben segíteni. Így nem volt gondunk a lakás keresgélésével, az adóhivatali ügyekkel, a lányunk iskolába íratásával. A sors később is kegyes volt hozzánk, találkoztunk egy magyar-svéd biológus házaspárral. A leghasznosabb tanácsokat tőlük, Beától és Thomástól kaptuk, s ami még ennél is fontosabb, valódi barátokra leltünk. Sajnos, azóta már Ausztráliában élnek.

- Nem ez az első külföldi tartózkodásotok, tehát van összehasonlítási alapotok. A lundi egyetem, illetve az itteni környezet, az életkörülmények, mennyire felelnek meg elvárásaitoknak?

- Amikor felmerült a kérdés, hogy elindulunk-e Lundba, a szakmai szempontok, a csoport kutatási témái és szakmai színvonala után a következő kérdés az volt, hogy milyen a város, a környezet. Gödöllőn lakunk, ami Magyarország egyik „legzöldebb” városa, a Gödöllői dombság közepén egy kellemes kisváros, nagyon szép egyetemmel és újonnan rendbe hozott kastélyllyal. Miután szeretünk abban a környezetben élni, ezért nyüzsgő nagyváros szóba sem jöhetett. Lund már a világhálón lévő képekről is nagyon megtetszett nekünk. Így a kérdésre a válasz az, hogy nem csalódtunk, nagyon megszerettük ezt a várost. Szerencsénkre a lakás, amit bérlünk is kellemes zöldövezetben lévő sorházi lakás, kis kerttel, és ami nem elhanyagolható, nagyon kedves és közvetlen szomszédokkal. Egy kutatót, ha külföldre indul, a szakmai kihívások vonzzák, ez az elsődleges szempont, legalább is a mi esetünkben, s ez jó választásnak bizonyult. Elvárásaink között ez volt a legfontosabb, különben nincs értelme az itt eltöltött időnek. S az hogy Zita lányunk és Alice megtanultak egy új nyelvet felbecsülhetetlen érték, s mindig érdekes megismerni egy másik ország szokásait, hagyományait.

- Kétségtelen, hogy komoly szakmai

fejlődést jelent a külföldi kutatómunka. Csaba, hogy fogod ezt gyümölcsöztetni?

- Egy kutató szakmai teljesítményének megítélésében, ha nem is az egyetlen, de kétség kívül fontos szempont azoknak a tudományos közleményeknek a szakmai színvonala és száma, melyek a neve alatt napvilágot láttak. Ezek alapján pályázhat kutatási pénzekért, vagy kap újabb meghívásokat. Nincs okom panaszkodásra, e tekintetben szép sikerekkel kecsegtet az itt eltöltött idő. Végül, de nem utolsó sorban nagyon örömmre szolgál, hogy a kutatás mellett doktorandusok oktatásával itt újra hódolhatok régi szerelmemnek, a tanításnak.

- Alice, Te - pedagógus létedre - tétlenségre vagy ítélve, vagy mégsem? Mivel telnek napjaid?

- Bár a hivatásomat valóban nem gyakorlom, fizetés nélküli szabadságon vagyok, és természetesen nagyon hiányzik a munkám, hiszen húsz éve vagyok tanítónő, de ez nem jelenti azt, hogy tétlenséggel telnének a napjaim. Az első évben elvégeztem az SFI-t, ami mindennapos iskolába járást jelentett, és nagyon élveztem, hogy megint a katedra másik oldalán ülök. Ebben az évben is tovább folytatom a svédet, most már gimnáziumi A szinten. Képzettségem szerint kézműves oktató is vagyok, ami nem csak szakmai tevékenységet, hanem hobbit is jelent, és nagy szeretmet a népi kultúra és kézművesség iránt. Így aztán ez az itt töltött idő óriási ajándék számomra, mert otthon soha ennyi időm nem volt és nem is lesz: szalagot szőni, gyapjúból nemezeln, bőrrel, agyaggal dolgozni. S közben készül szalagszövő kézikönyvem is gyerekeknek, ami remélem a harmadik év végére, amikor hazamegyünk, készen lesz. Nagy előny és ajándék a sorstól, hogy nyugodtan, elmaradások nélkül el tudom látni a háztartást, és annyi időt tudok a lányunkra szánni, amennyire szüksége van.

- Külföldi tartózkodásaitok folyamán milyen tapasztalatokra tesztel szert, melyeket majd ismét otthon hasznosíthatsz? Kárpótolnak ezek esetleg az elmaradt iskolai munkáért?

(Folytatás a 10. oldalon)

Gondolatébresztő borkóstoló Göteborgban



Dr. Szőke László, Magyarország stockholmi nagykövete rendszeresen jelen van a svédországi magyar egyesületek életében. Május 14-én a Göteborgi Körösi Csoma Sándor Művelődési Kör vendégeként tokai borokkal vendégelte meg az egyesület tagjait. A borkóstoló illat- és ízrengetegében tartott nagyszerű előadása elsősorban a hazaszeretetről szólt. Mint kiderült, nemcsak a megköstölhető nedük, hanem ő maga is a világhíres Tokajból származnak. Így aztán érthető, hogy meleg szeretettel, alapos irodalmi körültekintéssel, gazdag és érdekes ada-

tokkal tarkított előadása sokkal több volt az ilyen alkalmakkal megszokott kereskedői cégérezetetésnél. Jó értelemben vett hazapillantás, de nem nosztalgizáló, kesergő ellágyulást kiváltó, hanem hazafias, a borokhoz méltó tüzes, de mégsem kivagyiskodó, hanem a magyar értékeket büszkén vállaló. Olyan szolgálat volt ez, amelyre minden időben nagy szüksége van és lesz az egykor idegenbe szakadt és az ezután idegenben dolgozó magyar embernek, hogy hétköznapi munkájához az önbecsülés dobogójáról, értékeit öntudatosan megmutathassa és elfogadthassa

környezetével. A mostanában gyakran hangoztatott európaiságunk elismeréséért valamennyiünknek tennünk kell tehetségünk és lehetőségeink szerint. Magyarnak lenni ma többet jelent, mint tegnap. Jó hírnevünkért, megbecsülésünkért, mindenkinek, a maga környezetében, naponta növekvő felelősséggel és helytállással illik és kell megküzdenie. A Nagykövet úr göteborgi jelenlétét többek között ezért köszönhette hálásan, nevünkben is Kovásznai Ádám az egyesület vezetője.

Ligeti Pál

Pongrácz Rozi néni nyolcvan éves. 1956 viharos eseményei indították Göteborgig tartó vándorútjára. Miközben tisztas ösen, naiv őszinteséggel megérte ezt a kort, felnevelt három gyermeket, kettőt Svédországnak, egyet Kaliforniának, dolgozott a Volvo gépkocsi gyárban: az otthonihoz képest könnyebb háztartási teendők mellett kedvét lelta a főként nőket olyannyira megnyugtató kézimunkázásban. Horgolt ritka szép, színes

Rozi néni pompás terítői

terítőket aprólékos, sokszor hónapokig tartó munkával. Többen is voltak, akik megszerették népművészeti munkáit, innen ismeretsége a környéken és a



távolabbi vidékeken. Kasza Imre festőművész felfigyelt munkájára, és segített abban, hogy a helyi magyar egyesület védnöksége alatt rendezett kiállításon mások is megtekinthessék munkáit. Rozi néni miskolci. Munkáiból kitetszik, hogy bőségesen merített szülőföldje kútmélységű népművészetéből, de ezt a maga alkotó tehetségéből eredő virágos mintákkal, kedvére gazdagította, mindannyiunk gyönyörűségére.



Római magyarázatok Szakács Ferenc Sándor sorozata

MTörv 9, 4b-10
Lk 6, 36-38

A Mózesi Törvénykönyv Isten irgalmáról számol be, jóllehet ez az „irgalom” kizárólag a választott néphez szól. Izrael földhöz jut Isten irgalmából. Nem hűségéért és nem „szíve egyenességéért” kap földet Izrael, hanem Isten jóakarataból jut országának birtokába. Isten hűsége feltételezi az emberi engedelmességet, melyet a kőtáblákra felvett törvények pecsételnek meg. Ha a nép hűséges marad Istenhez, jól megy sorsa, ha „megkeményíti szívét” és hűtlenné válik, Isten megbünteti. Ez röviden összefoglalva a zsidó honfoglalás üzenete.

Lukács evangéliumának hatodik fejezete újraértelmezi az „irgalom” problémáját. A keresztények új feladatot kapnak. „Legyetek irgalmasok”. Inkább tanácsként hangzik el ez a felszólítás. „Legyetek hát irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas” (Lk 6, 36). Ebben a mondatban megfogalmazódik a keresztény ember egzisztenciájának a lényege, annak ellenére, hogy sokan az elmúlt kétezer év folyamán gyorsan átlapoztak ezen a részen. A gondolat a következő mondatokban tovább mélyül: „Ne ítéletek el senkit, s akkor benneteket sem ítélnék el. Bocsássatok meg, és nektek is megbocsátanak”. Lukács hatodik fejezetében megfogalmazódik a kereszténység forradalma. Mert ezek a mondatok, a szó szoros értelmében, forradalmat eredményeznek. De talán elmondhatjuk azt is, hogy „kemény szavak ezek, ugyan ki érti”? Mert valljuk meg őszintén, hogy nagyon ritkán hallgatunk ezekre a tanácsokra. Ítélezünk napról napra, nehezen tudunk gyakran megbocsátani és az irgalmasságról számos eszmecserét tudunk ugyan tartani, de a gyakorlatba ritkán alkalmazzuk. Pedig kereszténnyé nem egy törvénykönyv szabályainak betartásán keresztül válik az ember. Az irgalmasság, megbocsátani tudás és ítéletmentesség olyan erőket mozgat meg és szabadít fel az emberben, melyeken keresztül az örömhír valóban beleágyazódik a

teremtett ember életébe. A keresztény többé nem tud önmagának ellent mondani, mert akkor már nem keresztény többé: gyilkolni (akár Isten nevében is), hatalmaskodni mások felett, kizsákmányolni a kiszolgáltatottakat, a „kiválasztottak” pöffeszkedésével és fölényességével lenézni a „nem-kiválasztottak” tömegét, igen, mindez nem keresztény magatartás.

A kerítői Judás nem volt irgalmas. Ő nyájas volt. A csökkent értékű emberek mindig nyájasok, hogy kompenzálni tudják ezt a kellemetlen érzést. A tehetségtelen, jellemetlen ember privilégiumokat, előnyöket és baksist keres mindenféle, nyájas de nem irgalmas. Még kevésbé tud megbocsátani, és egyáltalán nem jellemzi az ítéletmentesség. A kerítőiak fő jellemzője az, hogy „harminc ezüstpénzért” gyorsan odébbállnak. Ebből a szemszögből a keresztények száma nagyon leapad, és a keresztény egzisztencia új dimenziót kap. A törvények felé helyezett irgalmasság, ítéletmentesség és megbocsátani tudás számos „keresztényről” lerántja a maszkot és szembesíti – talán szobájának egyik rejtett zugában – azzal a gondolattal, hogy csak egy kerítői.

A Lukács evangélium hatodik fejezetének az üzenete egyszerű, mint ahogy a nagy tanítások mindig egyszerűek. Légy irgalmas.

Természettudomány és Isten igéje*

(Folytatás előző számunkból)

A Perzsa-öböl háború bizonyítja, hogy mennyire nincs hatalma a világnak a terrorizmussal szemben. Hívó embernek nem szabad az emberekben és az emberi erőben megbíznia. De ami az embernek nem sikerül, sikerül az Istennek. Isten megadta a maga utasításait arra vonatkozólag, hogy mi a teendőnk például a génmanipulációkkal és a hibridtechnológiákkal kapcsolatban. Mózes harmadik könyve 19. Részének 19. versében olvashatjuk: *Állatodat más fajtával ne párosítsd! Ne vedd be meződet kétféle maggal! Ne végy magadra kétféle anyagból szőtt ruhát!*

Az utasítás félreérthetetlen. Minden-

nemű hibridizálás tilos. Ezeket a tiltásokat a Tóra KI LAJIM (A kétféle) néven említi. A zsidók nagyon szigorúan betartották, nemcsak a Szentföldön, hanem száműzetésükben is. Dr. Dayan Isidor Grünfeld a The Jewish Dietary Laws című könyvében írja, hogy a fáknak más fakkal valóoltása is tilos Izrael határára kívül is. És nemcsak a zsidóknak, hanem a keresztényeknek is. Rabbi Jehuda (Kr. u. 200) mondta: *A követek, akiket Adár hó elsején küldtek ki Jeruzsálemből, hogy a kilájim betartását ellenőrizzék, a vegyes ültetvényt kitépték és a tulajdonos lába elé vetették...*

A törvény szigorú betartása nem magyarázható csupán vallási lojalitással, kell e törvény mögött lennie valamilyen „nyomós” oknak, amiből a modern ember megérthetné, hogy a gabonák vegyítése miért káros.

Az ENSZ egyelőre még nem tűzött ki népszavazást a hibrid- és géntechnológiával kapcsolatban. Hogy ez mekkora teret kaphat az államok kormányai döntik el. Az ENSZ Közgyűlésének dokumentumaiban olvasható: „... kerülni kell az olyan tevékenységet, amelyek jövőre károkat okozhatnak a természetnek. (The World Charter of Nature, II Functions, 11/a). A református egyházak világszövetségének 1989 augusztusában Söulban hozott határozatában, A természet joga című fejezetben ez áll: *Az élőlényeknek legyen joguk a maguk genetikai örökségük szerint fejlődni és szaporodni.*

Ebben az eszeveszett fejlődésben nem ártana elővenni a legmegnyugtatóbb útmutatást: Azután ezt mondta Isten: növezzsen a föld növényeket: fűvet, amely magvakat hoz, gyümölcsfát, amely fajtájának megfelelő gyümölcsöt terem, amelynek magva lesz a földön. És úgy történt. Hajtott tehát a föld növényeket: fűvet, amely fajtájának megfelelő magvakat hoz és gyümölcstermő fát, amelynek ugyancsak fajtájának megfelelő magva van. És látta Isten, hogy ez jó... (1 Móz. 1.11-12)

Ha a teremtető jónak találja, amit alkotott, miért akarunk mi gyarló emberek, új teremtményeket létrehozni?

Bartha István

* A debreceni Református Teológiai Akadémiáján elhangzott előadásból



Elkészült

a lundi magyar egyesület honlapja:
www.lundikulturforum.se

Tartalmát az egyesület vezetősége jóváhagyta, külalakját *Balázs Viktória* alakítja, műszaki tulajdonságait *Kónya Balázs* gyarapítja a lehetőségek szerint. A honlap létesítésével szeretnénk és reméljük jelszavunk a - *Tudnunk kell egymásról*- korszerű körülmények közötti, mielőbbi gyakorlatba ültetését.

A Lundi Magyar Kultúrfórum honlapjának tervezete

A honlap rovatai:

1. A Lundi Magyar Kultúrfórum rövid története
2. Az egyesület szabályzata
3. A vezetőség – kép, név, cím, elérhetőség
4. A tagok – ugyanaz vagy kívánság szerint
5. Legfrissebb híreink
6. Az LMKF tevékenysége:
 - a.) éves terv,
 - b.) kezdeményezéseink: - Mindentudás kör, - Gulyásverseny, - Közös kirándulások.
7. Fényképpályázatunk
8. Kapcsolataink: SMOSZ, SO-MIT, Magyar Liget, Lundi Magyar Rádió Egyház – Új Kéve, Nyugat-Európai Lelkigondozó Szolgálat, ITEK, Labdarugó csapat, Malmöi Hungaroklub, Helsinborgi Egyesület, Göteborgi Egyesület, Ághegy, Lundi Városi Könyvtár, stb.
9. Vitafórum (egyszerű kapcsolódással).

Az egyesület rövid történetét alább közöljük. A vezetőség tagjainak könnyebb elérhetősége végett közöljük a honlaphoz tartozó villámposta-címüket, telefonszámukat.

Szeretnénk tagjainkat is bemutatni. Ezért kérjük a Lundi Magyar Kultúrfórum tagjait, hogy ehhez ne csak beleegyezésüket adják, hanem küldjenek magukról, (családjukról) a szerkesztőség címére képet, esetleg, ha értelmét látják, adják meg címüket és telefonszámukat is.

Az egyesület rövid története

A Lundi Magyar Kultúrfórum több évtizedes történetét a magyarság kárpát-medencei létének északi, időben és térben összehúzó vetületének is tekinthetjük.

Az 1956-os forradalom leverése után egy csoport szabadságra vágyó, vagy a megtorlás elkerülése végett hazáját elhagyó magyar menekültet fogadott be Lund városa. Egy évvel megérkezésük, új honfoglalásuk után, 1957 decemberében megalakították a Lundi Magyar Kultúrfórumot, mert szükségét érezték a rendszeres találkozásoknak, a fórumnak, ahol anyanyelvüket és hagyományukat ápolhatták, szórakozhattak. A jelentős hányadában menekült egyetemistákból alakult egyesület lelkes támogatója s részben irányítója volt a tartui észt egyetem Svédországba menekült nemzetközi híré finnugrista professzora, a magyarbarát s magyarul is jól beszélő Julius Mägieste.

Az ezután következő évtizedekben nem volt ugyan tatárdulás, sem török, sem osztrák, vagy orosz megszállás, de voltak kemény belső, erőnket szétforgácsoló harcok, hullámvölgyek, viszályok, villongások, de emlékezetes sikerek is.

Mindezek s a hosszú elszigeteltség ellenére is - akárcsak népünknek a Kárpát-medencében - sikerült megmaradnunk s "megfogyva bár, de törve nem" igyekszünk ma is méltók lenni elődeinkhez.

Svédország egyik legrégebbi, folyamatosan működő magyar egyesülete a Lundi Magyar Kultúrfórum. Köszönhető ez az öntudatos, nyelvét és hagyományait szerető tagságnak, valamint azoknak, akik minden esetben elvállalták az egyesületi tevékenység szervezését, vezetését.

A Lundi Magyar Kultúrfórum 1990 óta tagja a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének.

Egyesületünk alapítói: Paska / Dombay Katalin, Dombay József, Bálint Géza és Muhi János.

Egyesületünk elnökei (időrendi sorrendben): Dombay József, Bálint Géza, Muhi János, László Katalin, dr. Lázár Oszkár, Ajtony László, Henriksson Katalin, Aluuan Gabriella, Boross Kálmán.

Fényképpályázat

Az LMKF, terjedelmi és számbeli megkötöttség nélkül, elektronikus fotó-

pályázatot hirdet a következő témákkal:

- Svéd-magyar arcok

- A táj, amelyben élünk

A pályázat célja a Svédországban és a többi skandináviai országban élő magyarok ismeretségének elősegítése, a fényképezéssel hivatásos és műkedvelő szinten foglalkozó magyar közösségek kialakítása. Elsősorban digitálisan (900x900 pixeles, JPG formátum), vagy hagyományosan készült, képmásolt (szkennelt), villámpostán küldött műveket várunk Tiglezán József címére: tiglezan@hotmail.com. A hagyományosan készült fotókat levelezőlap (9x14 cm) nagyságban, vagy mágneses lemezen (floppy) és CD-én: Tar Károly, Landsdomarev. 1, 222 40 LUND címére küldjük.

A bíráló bizottságba felkérjük Pusztai Péter grafikusművészt (Montreal), Deák Ferenc fotóművészt (New York), Márton Zoltán fotóművészt (Stockholm), Tiglezán József fotóművészt – a pályázat rendszergazdája - (Stockholm) és Tar Károly író (Lund). A zsűri döntése alapján a nyertesek ünnepélyes keretek között I., II., III. díjas *díszoklevelet* - a pályázat honlapját látogatók szavazatai alapján *A közönség különdíjazottja* - diplomát kapnak. Honlapunk folyamatosan közli a beérkezett műveket. Az Ághegy című skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam válogatást közöl a legjobb művekből.

A szerzőkkel egyetértésben, az egyesület vándorkiállítás hoz létre, amit a SMOSZ segítségével eljuttat a különböző magyar egyesületekbe.

A beérkezett legjobb pályaművekből képeskönyvet szerkesztünk és elősegítjük kiadását. (A szerzők őrizték meg munkáikat nagyobb felbontásban is, hogy a pályázat lebonyolítása után megfeleljenek a képeskönyv minőségi előírásainak.)

A pályázat kezdete:

2004. szeptember 1.

Beküldési határidő:

2005. január 30.

Nevezési díj: 100 korona.

A Lundi Magyar Kultúrfórum Postgiro 83 00 92-3 bankszámlájára, „fotó” megjelöléssel, kérjük befizetni. Az egyesület a benevezési díjakat a pályázat lebonyolításának költségeire fordítja.

Vendégünk: a DUNA TV



Szakály Sándor, a Duna – TV igazgatója, nemrég nálunk járt, tőle tudjuk, hogy a Duna-

TV műsorát ingyen szolgáltatja, de szívesen veszi a nézők támogatását. A Duna-TV ilyenformán jó, ha minden magyar család otthonában látható és hallható lesz, mert világszinten is elismert és díjazott adásaik fontos eszközünk lehet anyanyelvünk és kultúránk ápolásában.

Kedves vendégünk volt a vajdasági születésű Sziráczy Katalin, többszörösen díjazott színművész, aki jó tíz esztendeje aratja szerte a világban sikereit egy személyes színházával. Tetszett ügyes válogatása és lendületes előadásmódja, ahogyan a magyar irodalom és népköltészetünk remekeit tolmácsolta a lundiai fokozatosan gyarapodó, mindenféle előadást kedvelő közönsége előtt.

Megismerhetjük a mindig talpraesetten és természetesen viselkedő Barkó Juditot is, a Duna-TV műsorvezetőjét. Meglepetésünkre, a tévében látható asszonyos arcával ellentétben, nekünk smink nélküli lányos arcát mutatta és igyekezett minden, a tévé adásokkal kapcsolatos kíváncsi kérdésünkre válaszolni.



A Helyi Lakásvállalat (LKF) lapjában olvastuk, hogy tekintettel a városban élő sokféle nemzetiségre a vállalat észszerűnek tartja kibővíteni az eddigi tévékabel-szolgáltatásokat. Mintegy harminc új tévécsatorna elérését teszik lehetővé, amelyeken tizenöt különféle nyelvű adásokat foghatunk. Ezek között örömmel fedeztük fel, hogy szerepel az M2 és a Duna-TV is.

Akik mellettünk járnak

(Folytatás a 6. oldalról)

- Érdekes megismerni és összehasonlítani a különböző országok oktatási rendszerét a miénkkel. Szerintem ott hon túlterheljük a gyerekeket, nagyon sietünk, a gyorsabban haladók könnyedén megtanulják az anyagot, ők vannak kevesebben. A lassabban haladók is elsajátítják a tananyagot, de nekik több idő kellene, s akkor nem lennének idegesek, ingerlékenyek, nehezen nevelhetők tele kudarcélménnyel és nem hinnék el magukról, hogy nem képesek jó eredményeket elérni. Ha minden gyereknek adnánk időt, hogy a saját képességeihez mértén fogadja be a valóban korának megfelelő ismeretanyagot sokkal jobb eredményeket lehetne elérni, és kevesebb lelki sérülést okoznánk. Két éves tapasztalatom után azt gondolom a másik véglet a svéd iskola. Úgy érzem, hogy ők nem mindig használják ki például a 11-12 évesek szellemi kapacitását. A két iskolarendszer módszereiből újat gyúrnék, koruknak megfelelő mennyiségű, és mélységű ismeretanyaggal, időt adva a megértésre és befogadásra. Erről órákig tudnék beszélhetnék...

- Zita, 11 évesen már világszerte járt. Sok szépet, érdekeset láthat, tapasztalhat. Viszont nem járhat magyar iskolába, és az összes környékbeli gyerek nem magyarul beszél! Megtanultál svédül? Vannak barátaid?

- A harmadik osztályt végeztem mikor kijöttünk. A nyelvi előkészítő osztályba kerültem és nagy szerencsém volt, mert egy csodálatos tanító néni tanított. Azóta is nagyon jóban vagyunk, az ősszel elmentek Magyarországra, Gödöllőre is jártak és megnézték, hol lakunk. Az első perctől fogva jól éreztem magam és már decemberre elég jól beszéltem svédül. Tavaly augusztustól svéd osztályba járok, itt negyedikbe, otthon már ötödikes vagyok. Megtanultam a nyelvet, semmilyen problémám nincs. Eleinte rossz volt, amikor elfogytak az otthonról hozott könyvek, nem tudtam mit olvasni, de most már svéd könyveket olvasok. Az osztályban jó barátnőim vannak, akikkel iskolán kívül is eljárnak egymáshoz játszani. Itthon Mamával minden nap tanulunk a magyarországi könyvekből, mert minden év végén osztályozóvizsgát teszek otthon. Tavaly is így volt, mikor júniusban haza men-

tünk. Ez nem nagyon kellemes, mert elég sok időmbe telik, de itt egészen mást és máshogyan tanulunk, mint otthon. Matematikából a többiek a negyedikes könyvből tanulnak, én az itteni hatodikosból. Most is vizsgáznom kell majd matematikából, magyar nyelv és irodalomból, történelemből és környezetismeretből, de Mama azt mondja, lehet, hogy most megúszom, és csak akkor kell letennem az ötödikes vizsgát, ha végleg haza megyünk. Van egy kis protekcióm, abba az iskolába járok, ahol Mama tanít.

- Ha most találkoznátok egy Svédországból készülő családdal, milyen tanácsokkal látnátok el őket?

- A kérdés nagyon időszerű, mert Csaba egyik kolléganője augusztusban jön ide néhány hónapra. Az első gyakorlati tanácsom az, hogy hozzon meleg pulóvert, nehogy úgy járjon, mint én, amikor a 2002-es otthoni nyári 40 fok melegben eszembe sem jutott, hogy van, ahol hideg is lehet, így a repülőről leszállva a 17 fok maradó élményem volt. De persze mesélnék neki arról is, hogy a svédek tapasztalataink szerint tartózkodóak, de segítőkészek, hogy az ügyintézés gyors és egyszerű, hogy a számunkra szokatlan mosókönyvharendszert, amikor is az ember az utcán sétál végig a mosnivalóval, nos, ezt meg lehet szokni. Ha vendégségbe hivatalos jó időben induljon el, mert az utca és házszám ismerete egy lakóparknál szinte semmitmondó információ. Élénken emlékszem egy éjszakára, amikor lázasan igyekeztünk Csabával megtalálni a házat, ahol a gyereket hagytuk egy szülinapi összejövetelen. Elmondanánk, hogy az ízek nem ugyanolyanok, a legtöbb kenyér csak látszatra ugyanaz, íze édes, nincs parasztkolbász a boltban, s a pirospaprikától sem lesz vörös színű a pörkölt, de nagy öröm, amikor magyar kenyeret találunk a polcon. A legfontosabb tanács, amit adnánk bárkinek, aki külföldre megy az, hogy bátran kérjen tanácsot honfitársaitól. Ha felüti a telefonkönyvet, látja, magyarok mindenhol vannak a világban, és mindig akad jó szándékú, segítőkész magyar, aki tanácsot ad.

- Köszönöm Benneteket.

Ui. Alice „kifejtette” válaszából azt, hogy a Kultúrfórum idei húsvéti műsorát ő vezette, a tavalyi és az idei Cimboratábor műsorának összeállításában is segített.

Kérdezett: Boross Kálmán

INTEGRÁCIÓ

Régóta ismert matematikai fogalom, de a köztudatba csupán az utóbbi években tört be s gyorsan divattá vált. Találkozhatunk vele a sajtóban, rádióban, TV-ben, utcai hirdetőtáblán, mindenütt. Az iskolákban a gyerekek igyekeznek megérteni a szó értelmét, a kormány nagyszabású programot állított össze e témára, a helyi közigazgatások szintjén külön osztályok létesülnek, melyek csak ezzel foglalkoznak.

Magát az "integráció" kifejezést többféleképpen lehet magyarra fordítani. Ebben a divatos értelmezésben e sorok írója a "beilleszkedés"-t találta majdnem megfelelőnek. Azért csak majdnem, mert ez a fordítás azt a látzatot keltheti, hogy egyirányú folyamatról van szó, holott az integráció csak akkor mondható sikeresnek, ha oda-vissza alapon működik. Jó értelemben merőben eltér az asszimilációtól (beolvasztás). A lényege, hogy egyének, csoportok úgy illeszkednek be az idegen nyelvű és kultúrájú közösségbe, hogy közben megőrzik eredeti nemzeti, nyelvi és egyéb sajátosságait, létrehozva ezzel a sokrétű, színes társadalmat.

Lundi Magyar Kultúrfórum célkitűzései között szerepel a kapcsolatok kiépítése és javítása, úgy a helyi önkormányzattal, mint a hozzánk közel álló külföldi egyesületekkel, örömmel vettük az Integrációs Hivatal hozzánk intézett kapcsolatkereső levelét. A meghívásnak május 3-án tettünk eleget. A csaknem teljes létszámú vezetőségünket Hima Frenning fogadta, aki a hivatalnál a sokrétűség ügyének szószólója, megbízottja. Közvetlenhangú beszélgetés keretében megismerkedhettünk Lund önkormányzatának integrációs törekvéseivel. Kellemes meglepetésként hatott, hogy nem üres szövegeket hallgattunk, hanem tényleges, már folyamatban lévő akciókról szereztünk tudomást.

Íme, egy csokorra való:

Létrehozták az Integrációs Tanácsot, amelyben fele-fele arányban politikusok, illetve a Lundi Bevándorló Szervezetek Szövetségének (LIFS) képviselői foglalnak helyet

Tanfolyamokat szerveznek munkanélküli bevándorlók részére.

75 gyermekgondozót képeznek ki, s a résztvevőket álláshoz juttatják

Felelős beosztású hivatalnokok szá-



mára továbbképzést szerveznek az integrációról.

Konkrét (valóságos) projektekkel (tervekkel) segítik a bevándorló fiatalok kapcsolatát a felsőfokú oktatással és a munkapiaccal. 12 külföldi származású gimnazista számára kéthetes nyári munkát biztosítanak, tanulmányi látogatást szerveznek különböző vállalatokhoz. Az alapiskolákban tanuló külföldi származású gyerekek mellé mentorokat (pártfogókat, felügyelőket, nevelőket) neveznek ki svéd egyetemi hallgatók közül, akik 8 hónapon keresztül foglalkoznak a rájuk bízott gyerekekkel, miközben betekintést nyernek a családok hétköznapijaiba, megismerkednek ezek sajátos gondjaival, melyek a bennszülöttek számára talán ismeretlenek.

Tájékoztató kampány keretében a sokrétűség pozitív (valóságos, igenel-

hető) oldalait igyekeznek kidomborítani.

Megrendezik szeptember 12-én az Integrációs Napot, melyen többek között átadásra kerül a 20.000 koronás Integrációs Díj. Ezt az az egyesület, az a szervezet kapja, amely a legeredményesebb munkát végezte a beilleszkedés terén.

Összegezve:

Jó benyomásokkal távoztunk erről az összejövetelről. Megállapíthattuk, hogy a hivatalt a jó szándék vezérli a svéd és a "nem svéd" elkülönítettségének megszüntetésére, de azzal is tisztában vagyunk, hogy a jó szán-

déktól az eredményig hosszú az út. A lakosság széles rétegének hozzáállását ilyen értelemben megváltoztatni kitartást igénylő, nehéz folyamat. Mindkét részről bizonyítani kell, hogy egyet akarunk: békés egymás mellett élést, egyenrangú életfeltételeket.

Boross Kálmán

A The Lundian a bevándoroltak beilleszkedésével foglalkozó, időszakként megjelenő lap, érdekes statisztikát közöl városunk lakosságának összetételéről. Ezek szerint a mintegy 130 nemzetiségű Lundban az őslakosság 21, az Európából jöttek 35, az Afrikából érkezettek pedig 27 százalékban van jelen. A lakosság 3-8 százaléka észak-, dél-amerikai és ázsiai származású, egy százalékuk pedig hontalan.

Övergärnser RADIO

LUND INVANDRARFÖRENINGARNAS SAMARBETSORGANISATION

99,1 FM

Magyar adás:

vasárnap 16:00-17:00

www.lifs.org

Szomszédolás Székelyföldön

turisztikai, ipari, kereskedelmi, gazdasági, egészségügyi, jogi, gasztronómiai, oktatási, felsőoktatási, állattenyésztési (emu), Európai Unió és nemzetközi kapcsolatok kialakítására, ápolására

Április elején Hargita és Maros megye sokoldalú szakmai csoportot látott vendégül. A vendéglátók képviselőiben Reisz Erzsébet, a romániai falusi turizmus szervezetének alelnöke fogadta a csoportot. Szíves vendéglátóink: TRANSTUR, SÓBÁNYA-PARAJD, CSEREKERT FOGADÓ CSÍKRÁKOS, HUNGUEST HOTEL FENYŐ, DARTURS-BÁLVÁNYOS, LOBOGÓ PANZIÓ-HOMORÓD, DANUBIUS HOTEL-SOVATA, EDELWEISS HOTEL-SOVATA, REPÜLTÉRVÁSÁRHELY, A MAGYAR FŐKONZULÁTUS-KOLOZSVÁR.

A meghívottak a magyar sajtó, a magyar egészségügy, a civil szervezetek (a magyarországi Emutenyésztők Egyesülete), a magyar oktatás, (Szent István Egyetem), a Budapesti Kereskedelmi és Ipar Kamara, a magyar kutató intézetek, (Egri Szőlészeti-Borászati Kutatóintézet, s a magyar agrár marketing képviselői. De voltak a csoportban külföldön élő magyar szakemberek is (Amerikából és Svédországból, Malmöből négyen).

Parajdon, a Telegdi Ház vendéglőjében székelyföldi recept szerint készült ízletes vadas emuhúst (az ausztrál – amerikai húskutatók szerint a futómadár húsa a legegészségesebb) is kapnak a vendégek.

Ugyanis a magyarországi Emutenyésztők Egyesülete segítségével elindult Romániában, Erdélyben is az emutartás. 2003-ban a csíkszeredai Sapientia Egyetem adott helyt egy sikeres Emu-konferenciának. A Sapientia Egyetem és a magyarországi Emutenyésztők Egyesülete közötti kapcsolat folytatásaként most vendéglátóink a csíkszeredai Fenyő Szálló aulájában, a gödöllői Szent István Egyetem és a magyar Emutenyésztők Egyesületének képviselőit a Sapientia Egyetem nyári tanulmányútjára, emu- kutatásra hívták a hallgatókat. A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem részéről jelen volt dr. Györfi Jenő dékán (előadást is tartott), dr. Lányi Szabolcs

professzor, dr. Szilágyi József lektor, Póra Szabolcs tanulmányi vezető, és több meghívott hallgató. Szőcs Sándor Marosvásárhelyről, Szilágyi Ferenc erdőmérnök Szentegyházáról csatlakozott a magyar Emutenyésztők Egyesületéhez.

Az emu nem fogékony a madárinfluenzára, egyéb betegségekre, szerte a világon ráirányult a figyelem. Magyarországon elkészült a Magyar Emu Tenyésztési Programja.

A magyar Emutenyésztési programot a magyar Emutenyésztők Egyesülete és a gödöllői Szt. István Egyetem emu-kutatással foglalkozó képviselői készítették, aminek alapján a magyar földművelésügyi miniszter engedélyezte az emukutatást. Az emukutatók meggyőződése: az emutartás, mint alternatív állattenyésztési ágazat, segíthet Erdélyben és egész Romániában a gondokkal küszködő állattenyésztésnek.

Számomra és a külföldi szakemberek számára is a legemlékezetesebb a parajdi sóbánya és vidéke, a családi vállalkozású Telegdi-ház speciális székelyföldi vendégfogadója, vendégszeretete, népművészete, zenéje volt. A Telegdi-ház vendéglőt a székely ízek paradicsomának tartják. A helyi jellegzetes ételek között híres a töltöttkáposzta és a parajdi tárkonyos krump-li leves.

A családi vállalkozás tagjai: Reisz Erzsébet és leánya, veje; László Ildikó, László Endre bányamérnökök. Parajd sóbányája és sós fürdői messze földön híresek. A sóbányát Seprődi Zoltán igazgató mutatta be csoportunknak. Parajd sóbányáit már a rómaiak is ismerték és művelték. Sótartaléka elég volna 400 évig az egész világnak. A sóbánya kitermelt kamráit gyógyászati célokra alakították ki. A sóbányában légyógyfürdő is van. A gyógykezelés négy órás ismételt földalatti tartózkodást jelent. A beteg gyermekek itt játszanak, a büfében forró teát, falatozni valót kapnak. A bánya büszkesége – egyedülálló a világon – egy ökümenikus só-kápolna, - ahol nemcsak miséket tartanak, hanem koncerteket is 110 méterre a föld alatt. A hely különleges szépsége mindnyájunkat megfogott. A székely és a magyar himnusz énekelése zárta be programunkat a sóbányában. Emlékezetes maradt számomra a parajdi szálláshelyem: a háromcsillagos Stefánia panzió is, ahol régi, festett székely bútorok, helyi hímezett kézimunkák, szöttesek között alhattam. A

székelykapus ház tulajdonosa, Stefánia turisztikai főiskolát végzett. Ez is meglátászt szívélyes vendégfogadásán.

A Dars-Tours Bálványos Hotel, mint házigazda ugyancsak megfogott. Mint Ábel a rengetegben úgy éreztem magam a romantikus, erdős vidéken, az Aporok ősi sasfészekének tövében. Bálványos Vára az 1029 m magas hegycsúcson az Apor-nemzettség birtoka volt. Számos néphagyomány, monda fűződik hozzá. Jókai Mór Bálványos vár című regényét ezek alapján írta.

A történelmi múlt, az ősi legendák mellett azonban egy nagyon kellemes, komfortos hotel a Bálványos Hotel szívélyes vendéglátása maradt emlékül.

Szakmai csoportunkat Reisz Erzsébet (lánynevé: Szilveszter Gyöngyösi Erzsébet) a romániai Országos Falusi Turizmus egyik alapítója kísért végig, Endrével, a biztos kezű buszsofőrrel és Mózessel, a két lábon járó történelmi lexikon – idegenvezetőnkkel együtt. Köszönjük vendéglátóinknak és az ismerkedést olvasóinknak is ajánljuk!

Dr. Szalontai Éva

*Motto:
Tudnunk kell egymásról*

**Akik mellettünk járnak
Szalontai Éva rovata**

STEFAN GYÖRGY LÁNYA, STEFAN ÉVA UNOKÁJA: ALEXANDRINA

Anyja magyar, apja görög.

A fiatalok Alexandrina szépen, választékosan beszél magyarul.

Szeret édesanyjával Magyarországra utazni.

Malmöből kedvenc autóbusszikkal, az Ilona's vállalkozással utaznak vakációzni a nagyszülőkhöz.

Íráskészséggel megáldott ez a fiatal magyar lány — mert annak vallja magát — valószínűleg újságíró, író vagy grafikus lesz belőle.

Szépen rajzol.

És nemrég svéd novellapályázatot nyert.

Akik mellettünk járnak Beszélgetés Sorbell Emőkével

- Mikor és hogyan került Svédországba?

- Komáromban születtem. Bátyám rész vett az 1956-os szabadságharcban, ezért szüleimmel és három testvéremmel Svédországba menekültünk. Dalarnába kerültünk. Ez Közép-Svédország legszebb, festői tája, történelme rendkívül gazdag. Mi Pungmakarboba jutottunk, ahol gyermekkoromat töltöttem. Sitalpon, szánkón jártam iskolába. Apám kemény, sportos és halk szavú, bölcs ember volt. Mint kiváló sportoló az 1936-os olimpián fáklyavivő volt. Édesanyám jó háziasszony mutatott nekem jó példát. De nagy hatással volt rám az irodalomkedvelő pungmakarboi pap, Birger Sjungagård, aki egy könyvével is megajándékozott. Könyvet írt a Nobel-díjas Erik Axel Karlfeldtről (1864-1931), a dalarnai paraszt költőről. Svédország Petőfijének nevezhetném a svédek nagy nemzeti lírikusát, a dalarnai sötét fenyvesek vidékét, termékeny völgyeit, tiszta vizű, gyors folyású patakjait megéneklő költőt.



Sorbell Emőke és Szalontai Éva

„Du min Kärleks vagga, o Pungmakarbo” (Ő, Pungmakarno, szerelmes bölcsőm) szavaltam a pappal együtt a költő sorait. Egészségesen üde hangja, verseinek nagy része magával ragadta a svédeket, akárcsak kedvenc költőimnek, Petőfinek is, Erik Axel Karlfeldt költeményei is, népdalként terjedtek. Halála után ítéltek neki a Nobel-díjat.

- Mikor költöztek Malmöbe?

- Főiskolai végzettségét apám itt jobban kamatoztathatta, nekünk, gyerme-

keknek pedig jobb lehetőségünk nyílt az iskolázásra. És az is szempont volt, hogy közelebb kerülhettünk Európához.

- Iskolái után milyen munkát vállalt?

- Legkedvesebb munkahelyem a könyvtár volt. Mindig szerettem olvasni, s itt

erre nagyszerű lehetőségem volt. Svéd és magyar irodalmat olvastam. Mindhárom fiam beszél és olvas magyarul. Fontosnak tartottam, hogy megismerjék anyanyelvemet, a magyar kultúrát. Nemrég megvásároltam nekik Dr. Molnos Angéla Magyarító könyvecskéjét is...

Sorbell Emőke olvasott, művelt nő, jó háziasszony, családnevelő igyekezete és a két kultúrát felölelő, kitartó szolgálata példamutató.

Mi újság?

Két telefoninterjú

Szabó Ilonával a Malmöi Svéd-magyar Klub leköszönő elnökével



- Mit történt a klubban?

- A belső személyeskedések miatt átmenetileg bezártuk a klubbot, aztán újraindítottuk. Bált és varrótanfolyamot rendeztünk. Régi tagjaink szeretnék volna a klub folytonosságát megőrizni. Támogatott a kristianstadi elnök is, hiszen 14 évig vezettem a malmöi magyar egyesületet. Tíz éves évfordulónkon a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének vezetői emléklappal jutalmazták az egyesületet.

Amit tehettem, megtettem.

- Sikerült feloldani a belső viszályokat, Mindent. A vádaskodásoknak nem volt alapja. Jegyzőkönyv van róla, hogy pénz nem tűnt el, könyvelési hiba okozta a zavart. De a történetek megviseltek, csalódtam, elfáradtam, megbetegedtem. Az ilyen egyesület irányításában előbb-utóbb elkopik az ember. Leköszönök. Bezárjuk a klubot.

Jantsky Évával, a malmöi Hungaro Club elnökével

- Mikor alapították az új magyar klubot? Milyen céllal?

- 2004 január 11-én alakultunk. A malmöi magyarság igényt tart nyelvének, kultúrájának ápolására. Több ezer magyar él ebben a városban, akik ennek zavartalan, jól szervezett formáját



igénylik. Ennek az igénynek kívánunk megfelelni. Sokat segített indulásunkkor a helsinborgi Hungaria Klub, és annak elnöke Blénessy Zoltán.

- Eddig hányan vannak, kik a vezetők?

- Kétszáznál többen fizették a 100 koronás tagdíjat. Tizenhat éves korig nem kell tagdíjat fizetni. Szeretnénk, ha minél több fiatal csatlakozna hozzánk. Helyettesem Molnár Tímea, titkárunk Tóth István. A vezetőségi tagok mind lelkesek és aktívak.

- Szóljon néhány szót magáról is.

- Beregszászon születtem, 1977-ben Budapestre költöztem, 15 évvel ezelőtt jöttem Svédországba. A Malmöi Főiskolán tanulok, etnikai ügyekben szerzek jártasságot.

- Hol tartják rendezvényeiket?

Egyelőre a malmöi Söderkulla iskola aulájában, a későbbiek folyamán házat szeretnénk venni, ahol sokrétű tevékenységet kívánunk folytatni.

Lejegyezte: **Szalontai Éva**

HÍREKHÍREKHÍREKHÍREK

A norvégiai Magyarok Baráti Köre (MBK) rendezésében 2004. március 6-án került sor a Filmklub második előadására Milos Forman és a csehszlovák új hullám címmel. Kovács Ferenc bevezetőjében szólt arról, hogy Milos Forman, Ivan Presser, és Jiri Menzel azt vizsgálják filmjeikben, hogy az adott társadalmi keretek között hogyan viselkedik a "közönséges" ember, aki nem hős, nem is nagyon gyáva, nem nagyon jó, nem nagyon rossz. Forman ezt egy interjúban úgy fogalmazta meg, hogy őt a többség sorsa érdekli, azoké az embereké, akiknek nincs esélyük rá, hogy Gagarin legyen belőlük.

A Norvég-Magyar Egyesület információs lapja, a NUFO INFO 2004. első negyedévi száma megemlékezik a február 21.-én elhunyt Ölveczky Miklós, Európa szerte ismert színházigazgató tervezőmérnökről. A lap három nagy lélegzetű cikket szentel Ferenc József, Cosima és Sisi ismertetésére. Majd kétoldalas színes cikk számol be az újról ünnepi műsorról, s olvashatunk Zsámbéki Gábor, a budapesti Katona József színház igazgató főrendezőjének norvégiai rendezéseiről.

Az MBK március 15.-i ünnepségén Bakota Árpád és Dánielfy Zsolt, a debreceni Csokonai Színház művészei tartottak előadást "Olvastam költőtárs - Arany és Petőfi levelezése prózában, versben" címmel. Petőfi Sándor és Arany János legendás barátsága példa lehet emberségre, hazaszeretetre, hitre, tenni akarásra, egymás iránti odaadásra minden nemzedék számára. "Régen megszoktuk már egymást úgy tekinteni, mint egy családot. Ami a mienk, a tietek egyszerűen és viszont" (Arany János) "Kedves barátom, csak két szót írok: apa vagyok! Ma délben született fiam, keresztapja és keresztanyja bizonyos Arany János és Arany Jánosné lesz. A fiú neve Zoltán" (Petőfi Sán-

dor) Az előadás után a Magyar Köztársaság Nagykövetsége rendezett fogadást.

Az MBK Híradó első negyedévi számának Portrécsarnok című sorozata ezúttal Buday Károly fotóművészt mutatja be. A már megszokott Gyermek és ifjúsági, valamint az Ettünk, eszünk, enni fogunk... rovatok mellett olvasható a Magyarok a Norvég Operában című összefoglaló cikk.

A Norvég-Magyar Egyesület (NUFO) tavaszi Közgyűlése a következő személyeket választotta vezetőségébe: Nagy Mária Lucia, Frode Mang, Kunszenti Ágnes, Thúróczy Pál, Szabó Michael.



Zsámbéki Gábor és Kovács katáng Ferenc
(Buday Károly fotója)

A norvégiai Magyarok Baráti Köre (MBK) közgyűlésén megválasztott vezetőség: Fáskerti Mária, Horváth Zoltán, Jankovits Gábor, Kasselbauer Gyöngyvér, Szakács János, Szolnoki Zsuzsa.

Az oslói Szabad Szó Intézet (Institusjonen Fritt Ord) és az Oslói Egyetem Média és kommunikációs intézet (UiO IMK) április 1.-i "Média és újságírói etika" című tanácskozásán Bajomi-Lázár Péter, a székesfehérvári Kodolányi János Főiskola professzora is előadást tartott.

Április 1-4. zajlott Oslóban a 3. Európai Dokumentumfilm Fesztivál, melyet ezúttal az Európai Unió kibővítésének jegyében szervezett a Norvég Filmintézet. Az ott bemutatott Tiszta románc (2002) című magyar dokumentumfilmet Surányi Judit rendezte, mely a drog rabságában élő két fiatal kapcsolatát mutatja be kendőzetlenül. A főszereplő fiatalok az utcán, hajléktala-

nok között élnek mindennapjaikat, csatládjuk is kitaszította őket. Egyértelmű azonban, hogy az emberi érzelmek még az emberalattinak tűnő életeken is segíthetnek. A film több rangos díjat nyert az elmúlt néhány hónapban.

A Magyar Írószövetség április 7.-i vendége az Oslóban élő Kovács katáng Ferenc volt. Az íróval Mezey Katalin költő, műfordító beszélgetett. Közreműködött Bánffy György színművész. Majd a Debreceni Egyetem Zeneműtára "Északról – hazafelé" címmel tartott április 14.-én összejövetelt Kovács Ferencel. A beszélgetést Kincses Kovács Éva vezette. A programban szerepelt Grieg Peer Gynt szvitje és Victor Sjöström rendező Terje Vigen című, Ketil Bjørnstand zenéjével aláfestett, Ibsen drámájából 1916-ban készült filmje.

Április 24.-én Lisztes István szobrászművész beszélt munkásságáról az MBK rendezvényén. Lisztes István művészi pályáját Magyarországon kezdte, a 80-as évek elejétől pedig Oslóban él és dolgozik. Számos önálló kiállítása mellett részt vesz csoportos kiállításokon is. Köztéri szobrai és kisplasztikái Norvégiában és külföldön is komoly elismerésben részesültek. Munkásságáról album jelent meg. 1996-2002-ig az oslói Művészeti akadémia professzora volt.

2004. május 1.-én "európai piknikre" várta a Norvégiában élő magyarokat és bármilyen nációhoz tartozó barátaikat a Magyar Köztársaság Nagykövetsége az oslói Ekeberg-i szabadidőparkba. "Új időszámítás kezdődik számunkra. Sok évtized után véget ér Európa politikai megosztottsága, és mi magyarok végre ismét elfoglalhatjuk méltó helyünket az európai nemzetek körében. Uniós tagságunk – ha jól élünk vele – eddig nem látott lehetőségeket és távlatokat kínál, amelynek legfőbb haszonélvezői a mostani fiatal nemzedékek lesznek." (KGY)

Szerkeszti:
Kovács Ferenc
ferenc.kovacs@media.uio.no

HÍREKHÍREKHÍREK

Az oslói Ír Nagykövetség ünnepi koncertet és fogadást rendezett május 4-én az Európai Unió új tagországi tiszteletére. Az oslói Koncertházban ízelítőt kaptunk az EU tagállamok kulturális- és iz-kultúrájából. A több száz fős tömeg emelkedett hangulatban köszöntötte az "új Európát".

A norvégiai Magyarok Baráti Köre Filmklub sorozatának május 8-i, harmadik előadásán Kovács Ferenc a csehszlovák új hullám nagy egyénisége, Jiri Menzel munkásságáról s a húsz évre dobozba zárt Pacsirták cernaszálon című filmjéről tartott előadást. Az ötvenes évek abszurd világát bölcs derűvel ábrázoló film 20 éven át szunnyadt dobozban, s Menzel, sok csehszlovákiai pályatársához hasonlóan, évekre tiltólistára került. A könnyfakasztóan mulatságos film a kladnói vasműben dolgozó deklasszált értelmiségiekről szól, sajátos hrabali felhangokkal. A szép-új világból száműzött, kétkézi munkára fogott értelmiségiek, Hrabal szeretetre méltó hősei még a roncs hátán is megélnék, megóvják őket kultúrájuk, nem úgy, mint később a magyar roncsfilmek figuráit."

<http://www.grandcafe.szeged.hu/filmek/pacsirta.htm>

Európa első internetes, "élő" író-olvasó találkozója zajlott április 21-én Oslóban, Budapestről.

Az íróvendég, Balázs Ágnes színésznő, író, színházi szövegkönyvíró, zeneszerző, rendező, forgatókönyvíró Óbudáról, az Apple Magyarországi Képviselőtársaság irodájából mutatta be "Andersen avagy a mesék meséje" című, felnőtteknek és gyerekeknek írt regényét, zenés színpadi művét és filmforgatókönyvét, s válaszolt a norvég fővárosban ülő vendégek kérdéseire, akik Krausz György – a Magyar Köztársaság oslói nagykövete - rezidenciáján, kivetítón láthatták és hangszórókból hallhatták a népszerű művésznőt. A különleges kulturális esemény az oslói nagykövetségünk keretében nemrég indított Irodalmi teadélutánok sorozat része volt.

A háziasszonyi teendőket Krausz Judit látta el.

A kiváló műszaki összeköttetést Kovács katáng Ferenc - az Oslói Egyetem médiamérnöke, a Dunaújvárosi Főiskola tanára, író, műfordító, grafikus, a magyar-norvég kulturális kapcsolatok egyik motorja, a program moderátora -, valamint Gulyás István, az Apple Magyarországi Képviselőtársaság oktatási igazgatója hozta létre."

(Sz.E. - <http://www.bpn.hu>)

Az oslói magyar nagykövetség ötödik irodalmi teadélutánján bemutatkozott a Norvégiában is közkedvelt Ághegy című skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam (www.hhrf.org/aghegy), amelynek szerkesztője Krausz György nagykövet úr meghívására érkezett a norvég fővárosba. A Krausz Judit nagykövet asszony védnöksége alatt működő irodalmi szalon minden alkalommal kellemes együttléteket biztosít mindazoknak a magyar értelmiségieknek, akik skandináviai jelenlétüket az őket befogadó ország, valamint az anyországi közötti jó kapcsolatok elmélyítésére is felhasználják. Ez a hídszerepünk és anyanyelvi műveltségünk ápolását elősegítő és bátorító, nemrég, olvasóinak áldozatos segítségével, öt számát kötetben megjelentető, a legkülönbözőbb északi magyar alkotókat egyesítő kulturális műhely képviselőtársaság Tar Károly szerkesztő, Kovács katáng Ferenc szerkesztő-helyettes és Kasza Imre művészeti rovatvezető beavatták a hallgatóságot a lapfolyam időszerű terveibe, a számos hozzászólás alkalmával megfogalmazott igények és ötletek vitájában pedig mintegy bővített szerkesztőségi értekezleti hangulatból merítettek erőt a második, ugyancsak terjedelmes kötet irodalmi és művészeti anyagainak szerkesztésére. Krausz György nagykövet javaslatára az Ághegy szerkesztői ezután minden esztendőben az irodalmi teadélután vendégei lesznek.

Mindent tisztít

Pintyi Dezső névjegykártyájára

- Az én oslói történetem ott kezdődik, hogy fiatalemberként, jó másfél évtizeddel ezelőtt elismert műszaki emberként Csíkszeredában dolgoztam a malom és sütőiparban, és mindenáron pártagot akartak csinálni belőlem is. Amikor a könyvet megkaptam rögtön útlevelet kérhettem, és szívfájdalmaimra hivatkozva kiengedtek Magyarországra. Akkor már ismertek, mert gyimesközéplaki legény voltam, elismerést hozott táncstudásom. Pesten Mosóczy István a Duna-együttes koreográfusa mindenben támogatott, de tovább gyanús körülmények között majdnem elütött egy autó, üldözőimtól való félelmem kényszerített további útra, így jutottam Norvégiába. Apám mondta, hogy az ember pénzt keresni megy a világvégére is, de a székely munkát keres. Munkát én is találtam éppen eleget, azóta reggeltől estig dolgozom immár feleségestől, mert kell, mert szükséges, és



és Tamás. Házunk, üzletünk, kocsink kifizetve, adóságunk nincs. Nőnek a gyermekek, itt az ideje, hogy hazatérjünk. Sajnos nem egészen haza, mert úgy tűnik, hogy Székelyföldön még sokáig nagyon nehéz lesz az élet. De Magyarországon megtelepedhetünk s élhetünk gyermekeink jó iskoláztatása végett. Onnan aztán már csak egy ugrás Erdély. Mert nekem nem úgy, hanem egészen másként fáj a szívem, mint ahogyan azt a hatalomhoz tartozókkal akkori indulásomkor elhittem.

mert csakis így jön a pénz. Nem panaszkodom, kitanultam a tisztító szakmát, a magam embere lettem, tizenkét esztendeje saját tisztító üzletem van az Oslo közeli furuseti bevásárlóközpontban. Feleségem, aki Venczel Árpád szobrász unokahúga és marosvásárhelyi, a munkában is társam, nevéhez híven, eleget kelt hajnalban. Másfél évtized alatt mire mentünk? Tiszta az utunk. Két gyermekünk van: Kriszta Júlia

Gondolatok a kétnyelvű gyermeknevelésről*

(Folytatás előző számunkból)

4. Ha a gyerekek két vagy több nyelvet hallanak kiskorukban, ez nyelvi zavarokhoz, késéshez vezethet. Igaz-e?

Néhány beszédterápiával foglalkozó szakember, de orvosok is tanácsolják a szülőknek, hogy hagyják abba az egyik nyelv használata kétnyelvű kiskorúak nevelése során. Tanácsuk indoka az, hogy véleményük szerint a két nyelv egyidejű hallása összezavarja a gyermeket és zavarja a fejlődését. A másik indok, az, hogy a környezet fő nyelvének elsajátítása sikeresebb lehet úgymond versenytárs nélkül. Ezek mögött az érvek mögött azonban a mai napig semmi tudományos bizonyíték nem áll. A világ minden táján nagyon sok két vagy több nyelvű gyerek nő fel anélkül, hogy bármiféle nyelvi problémája lenne. Ezek a gyerekek az élő bizonyítékaik annak, hogy nincs ok-okozati összefüggés a kétnyelvű környezet és a nyelvtanulási problémák között. Arra sincs továbbá bizonyíték, hogy egyik nyelv feladása automatikusan a másik előnyére volna. Az otthon a szülők által használt nyelv egyik napról a másikra történő elhagyása komoly érzelmi és pszichológiai problémákhoz vezethet, nemcsak gyerekeknél, de a szülőknél is. A nyelv nagyon erősen kapcsolódik az érzelmekhez, identitáshoz. Ha egy három éves gyerek anyja hirtelen nem beszél vele a megszokott nyelven, különösen, ha az anya nem reagál arra, amit ez a csöppség mond neki, ez a gyerekben a teljes elhanyagoltság érzését váltja ki. Az ilyen gyereknél aztán nem meglepő, hogy viselkedészavarok alakulnak ki. Ha a gyerek ebből a traumából felgyógyul, nincs bizonyíték arra, hogy a környezeti főnyelvben való előrehaladását az otthoni nyelv feladása segítette volna. Valójában a tapasztalatok azt mutatják, hogy a gyerek első nyelvi jártassága segíti a második nyelv elsajátítását.

Ajánlások a szülőknek

Miután tény, hogy az első tíz évben megszerzett nyelvtanulás megal-

pozza a társadalmi beilleszkedést és a tanulmányi előrehaladást, nem haszon-talan elidőzni kissé azokon az elemeken, amelyek a nyelv vagy több nyelv tanulásához szükségesek. A gyerekek kétnyelvűségének kialakítására tett erőfeszítéseink bőven megtérülnek később, ezért ajánlatos a témával kapcsolatos irodalmat tanulmányozni. Íme néhány gyakorlati tanács:

1. Légy természetes, amikor arról van szó, hogy melyik nyelvet mikor használd, de tegyél róla, hogy a gyermek mindkét nyelvet gyakran hallja. Teremts helyzeteket a gyereknek, hogy használhassa valamennyi nyelvet. Olvass fel a gyereknek, és vele együtt is olvass azokon a nyelveken, amelyek fontosak az ő szempontjából.

2. Beszélj mindenik gyerekeddel ugyanúgy, tehát használd ugyanazt a nyelvet a kicsikkel és a nagyokkal. A nyelvhez érzések kötődnek, és ha gyerekeidhez különböző nyelven szólsz, némelyik mellőzöttnek érezheti magát, ami viselkedési zavarokhoz vezethet.

3. Kerüld a hirtelen változtatásokat, különösen hatéves kor alatt: ne kezdj el hirtelen más nyelven beszélni, ha addig magyarul beszéltél.

4. Ha nagyon szeretnéd, hogy gyerekeid egy bizonyos nyelven beszéljenek veled, bátorítsd őket, hogy mindig ezt használják., amikor hozzád szólnak. Ha más nyelven szólnak, kérd őket, hogy ismételjék meg ugyanazt azon a nyelven, amin te szeretnéd, vagy finoman ajánld nekik azokat a szavakat, amiket hallani szeretnél.

5. Ne csinálj nagy ügyet a nyelvből, ne marasztald el a gyermeket, ha nem használ egy bizonyos nyelvet. Ha a szülők nem következetesek, de erőszakkal akarják a gyermeket rávenni a második nyelv tanulására, az visszaüt. Gátlásokhoz, kisebbségi érzés kialakulásához és végső fokon a szülő-gyerek kapcsolat romlásához is vezethet. Nem szabad a gyermeket hibáztatni, megszégyeníteni, elmarasztalni, ha nem a kívánt nyelven szólal meg. Türelem, meggyőzőség, humor, pozitív élmények!

6. Veszélyes, ha a gyermek kevert nyelvet tanul meg. Ha valaki egy nyelvet anyanyelvi szinten tud, akkor van összehasonlítási alapja, erre építheti a többi nyelvet. Ha ez hiányzik, akkor csonka nyelvet, bábeli nyelvkotyvalékot tanul, amiből iskolai és társadalmi hátránya származik. Példa: a Németországban élő magyar szülők gyermeke az iskolában angolul tanult. Magyaror-

szági nyaralásakor a nagyszülők kutyájával játszva így szolt hozzá: „Das ist eine highly intelligent kuja.”

Kétnyelvűvé válni ajándék, amit a szülők adhatnak gyerekeiknek. Tenni kell ezért, hogy megfelelően használják és értékeljék ezt az ajándékot.

Cserép Tibor

*Az angliai Magyar Tükör 2003/ március számából

Egy nagypapa feljegyzései A tanító segédje

Fiúunokám tíz esztendő, a ráérős svéd iskoláztatásban harmadikos, az idejében beszerzett magyar tankönyvekből és munkafüzetekből, heti egy-két alkalommal negyedórát félórát tanult, ugyancsak harmadikos. Magyar tanító néniével is találkozok minden héten, ha valami nem jön közbe. Ezek az órák, a szép beszédet, a mesék és történetek világát, a magyar nyelv szépségeit sikerült vele megszerettetnie a tanító néni. Persze, nem versenyezhet az otthoni hasonló korúakkal, anyanyelvünknek apró, de elengedhetetlenül fontos alkatrészeit még nem ismeri, fogalmazványai mindössze néhány sorosak, a rendszeres diktálás után írt mondataiban is akad néhány hiba. A tananyagtól eltérően ezekből a hibákból kiindulva vezetem őt nyelvtanunk rejtelseibe. Havonként legalább egy-egy, az évszaknak és az ünnepeknek megfelelő verset is megtanulunk, ezt inkább valahova menet útközben.

Lányunokám öt éves, hallja, látja igyekezetünket, és kéretlenül is mellénk szegődik: mondja, és nagy örömmre másnap is emlékszik a bátyja által tanultakra. Diktáláskor neki is kijár a karikák és betűrészek elsajátítására jó óvodás korúaknak való munkafüzet. Úgy képezem, hogy őt már bátyja is segíti majd anyanyelve tanulásában, s amikor majd nem leszek helyemre áll a maga gyermekeinek tanításában is. Csakhogy mostanában, amikor betoppanok a gyerek-szobába, azt hallom, hogy játékba és vitába mélyedt két gyermek az apjuk nyelvét használja.

Erről bővebben —majd legközelebb.

Geiger László

Svéd történelem ... (9)

(kivéve az unalmas részeket)

III. Gusztáv nyolc külföldi útjával csúcstartó volt a korabeli uralkodók között. Rómában találkozott a pápával és II. József császárral. Megmászta a Vezúvot, ellátogatott Pompejibe, ahol rengeteg ókori műtárgyat vásárolt. Párizsban XVI. Lajos és Marie Antoinette vendége volt, és a svéd-francia barátság jegyében a jelentős anyagi támogatás mellé ajándékba kapta a nyugat-indiai Saint Barthélemy szigetét. A sziget egyedüli értéke a szép természetes kikötő volt, melyet a tervek szerint szabadkikötővé léptettek volna elő a rabszolgákkal megrakott hajók számára. Megalakult a Nyugat-Indiai Társaság, a királyi házzal, mint legnagyobb részvénytulajdonossal. (A rabszolga-kereskedelemben való részvételt svéd állampolgárok számára csak 1813-ban tiltották meg.)

1777-ben III. Gusztáv Nagy Katalin vendége volt Szent Péterváron. Annak ellenére, hogy unokatestvérek voltak, és mindketten puccsal szerezték meg az abszolút hatalmat, a két egyeduralkodó szívből utálta egymást. A 48 éves Katalin megbízhatatlannak, ellenségével, a szultánnal egyenrangú despotának tartotta a 31 éves, impulzív Gusztávot. Nem tévedett nagyot.

Külföldi útjairól hazatérve III. Gusztáv hozzáfogott a dicső előd, a "Nagy" Gusztáv Adolf birodalmának helyreállításához. Legfőbb célként Nagy Péter cár területi hódításainak visszaszerzését tűzte ki. Az országgyűlés beleegyezése nélkül nem indíthatott háborút, ezért meg kellett várnia Oroszország hadüzenetét. Nagy Katalin épp háborúban állt Törökországgal, és semmi jelét nem mutatta annak, hogy más konfliktusba is szeretne bocsátkozni.

III. Gusztáv stílszerűen az opera fantáziavilágába illő cselhez folyamodott: az opera szabójával kozák egyenruhákat varratott, és az azokba bújtatott katonáit az orosz határhoz szállíttatta, azaz a szándékkal, hogy látszattámadást mímeljének a finn-svéd helyőrség ellen. A színházi kozákok azonban eltévedtek, és igazi orosz csapatokkal keveredtek tűzharcba. Az incidenst egyik fél sem akarta megtorlás nélkül hagyni, ezért az egészen véletlenül a Finn-öbölben tartózkodó svéd hajóhad a Helsinkitől ke-

letre fekvő Högländ szigeténél összecsapott az oroszokkal. Az erőviszonyok nagyjából egyenlők voltak, ezért a muníció elfogyta után a harcoló felek szétváltak, és az ütközetet mindkét fél győzelemként könyvelte el. Karl herceg, a svéd hajóhad főparancsnoka, a parancsnoki kajútban kiállott rémületekért Rosersberg kastélyát kapta ajándékba az örömhirtől bőkezűvé vált bátyjától.

A tengeri csatákban a vezérhajóról zászlójelekkel adták ki a tengernagy utasításait. Az első lövések eldördülése után olyan összefüggő füstfüggöny lepte el a küzdő feleket, hogy gyakorlatilag semmit sem lehetett látni. Az üzeneteket - "Az a böhmő nagy, fekete hajót löjétek, ne a kékvitortól! - Vigyázz, ellenség került a hátad mögé! - Visszavonulás! - Ebédszünet!" - futárcsónak vitte hajóról hajóra. Ha a futárcsónakot találat érte, akkor mindenki a saját szakállára vívta a csatát. Nem volt könnyű dolog, az biztos. A legénység nem tudott úszni, a cifra ruhás parancsnokok nagy része az első kereszthullámtól tengeribeteg lett. És egyáltalán, van-e fék egy vitorlásón? És ha hirtelen szél támad, és a fél hajóhad csak napok múlva kerül elő?

A fél-sikertől megpendült III. Gusztáv lelkesen szervezte a következő összecsapást, ami nem váratott sokat magára. 1790 júliusában a svéd hajóhad Svenskundnál csapott össze az oroszokkal. A svédek királyuk - és Carl Olof Cronstedt tengernagy - vezetésével hatalmas veszteségek árán, de szétverték orosz flottát. Meg nem erősített jelentések szerint 52 orosz hajót süllyesztettek el, és 6000 foglyot ejtettek. III. Gusztáv győzedelmes hadvezérként térhetett vissza Stockholmba. A Skepsbro-n lépett partra, ott, ahol ma a szobra áll. Volt nagy hurrázás, Te Deum a Nagytemplomban. Az orosz hadifoglyokat befogták a Haga-kastély építéséhez.

Amilyen otthonosan mozgott III. Gusztáv az operában, annyira gyámoltalan volt a hitvesi ágyban. Tizenegy évvel az esküvő után nyoma sem volt trónörökösnek. Egy monarchia trónörökös nélkül nem monarchia, ezért a király szorult helyzetében a sokgyermekes Munck lovászmesterhez fordult szakmai tanácsért. Munck kezébe vette az... ööö... ügyet, és hipsz-hopsz megvolt a trónörökös. A mogorva hírében járó királynő kivirult, kedves, mosolygós

asszonnyá vált, és Munck az egyik kitüntetést a másik után kapta...

Franciaországban kitört a forradalom. III. Gusztáv már hónapokkal azelőtt megszakította - tisztességes, érzelmek nélküli, nyári-forradalom útján - a nemesség hatalmát, és sorozatos intézkedésekkel nyesegette a nemesség privilégiumait. A - "Szabadság, egyenlőség és testvériség!" - veszélyesen hangzott, ezért Gusztáv minden tőle tehetőt megtett, hogy XVI. Lajost kimenekítse a forradalmárok kezéből. A Párizsban tartózkodó ifjabb Axel von Fersen svéd gróf, Marie Antoinette állítólagos szeretője, 1791 nyarán, kocsinak öltözve menekítette a királyi párt. III. Gusztáv hiába várta a hintó feltűntét a német határnál. A menekülőket Varennesben feltartóztatták, és Aachenbe csak Axel von Fersen érkezett meg.

A látványos sikerek, a színpompás épületek, a hangulatos angolparkok mellett egyre nőtt az elégedetlenkedők tábor. A nemesség nem felejtette bukáását, a tisztek nem felejtették el a svensksundi csata óriási veszteségeit. 1793-ban Pechlin tábornok, Ribbing és Horn grófok és Anckarström kapitány összeesküvést szerveztek. Március 16-ikán, a stockholmi Operabálban, Anckarström közvetlen közelségből a király hátába lőtt. - "Ay, Ay! Je suis blessé!" (Eltaláltak!) - kiáltott fel Gusztáv. Az összeesküvők ekkor tüzet kiáltottak, de érdekes módon, nem tört ki pánik. A sebesült uralkodót egy közeli padhoz támogatták, majd a jelenlevők sorban a rendőrfőnök elé járultak, és felfedték az arcukat. (A történet alapul szolgált Verdi Álarcosbál című operájához.)

A padlón heverő revolvert másnap azonosította egy fegyverkovács, és Anckarström kapitányt rövid nyomozás után elfogták. Anckarström beismerte tettét, de nem vallott társai ellen. A kivégzésre Skanstull terén került sor. A bitó felé vezető úton, a Götgatan és a Folkungagatan kereszteződésénél, a mai Göta Lejon színház helyén állt a Hamburg-pince. A hagyomány szerint a kordé megállt, és az elítélt leszállt, hogy felhajtson egy utolsó pohárkával. Maga a kocsmáros szolgálta fel az utolsó kortyot. Az üres pohárra rávésték az elítélt nevét, aztán egy kék szekrény polcára helyezték, miközben a szerencsétlen folytatta utolsó útját. Szép kis gyűjtemény kerekedett a poharakból.

Anckarström lefejezett testét felkon-

colták, belső részeit, nemi szervét az akasztófa alatt ásták, testét négy darabba szabták, fejét és jobb kezét az akasztófára szegezték. (A forgatókönyv kísérletiesen hasonlít a szabadkőműves legendákból ismert Adorinam gyilkosainak kivégzéséhez.)

III. Gusztáv a fegyvertöltet okozta vérmérgezésben, negyvenhat éves korában hunyt el. Színész volt a színpadon és az életben egyaránt. A hálás utókor szobrot emelt a Svensksundi győzelem hírével hazatérő "törvényhozó, a győztes, és a béke helyreállítója" királynak. A szobor leleplezésére 1808-ban került sor, az ünnepi beszédet maga a szobrász, Tobias Sergel mondta.

- "Uraim! - Fogjatok már meg ti disznók! - A nap vérbe fült, de újra feltámadt, hogy egy másik világban ragyogjon... Vigyen el az ördög, ha nem III. Gusztáv volt az örök fény sugara... A hasonmása, amit én alkottam róla... Egy nagy szar! De mi a szívünkben hordjuk képét... Ott fog élni, amíg egy csepp vér folyik ereinkben... Emelem poharam apánk, és jötevének, III. Gusztáv emlékére!"

A szabadkőművesség - a felvilágosodás terjesztésére és a humanizmus ápolására alakult, páholyokból álló titkos mozgalom - rendkívül népszerű volt az arra ráérők körében. Az első páholyok ősei a XIII. századbéli német *Bauhütten*, a templomépítő kézművesek és kőművesek céhszerű egyesületei, melyek a XVI. századtól kezdődően nemcsak kőműveseket, hanem tudósokat és nemes embereket is befogadtak soraikba. A svéd rendszer néven ismert magas fokú szabadkőműves rendszert Karl Friedrich Eckleff (1723-1784) alkotta meg. Az első nagypáholy legfőbb védnöke I. Frigyes Adolf király, III. Gusztáv és XIII. Károly apja volt.

A tulajdonképpeni szabadkőművesség Londonban alakult meg, 1717 június 24-ikén, Szent János napján, amikor a londoni Lúdhöz és rostélyhoz címzett csapszékből a kőműves páholyok *The Craft* (St. John's) Loge nagypáholyba egyesültek. A mozgalom célja nem elsődlegesen a kőművesség, a vakolás, hanem általános értelemben a lelki felépítmény, a társadalmi konstrukció, az emberiség lelkiségének ápolása.

A szabadkőművesség szimbólumoktól rogyadozó világának alapja az inas - legény - mester átmenet, azaz az érési folyamat. A kőművesmunka színhelye a páholy, a Világmindenséget szimbolizáló, téglalap alakú terem, mely képlete-

sen három pilléren, a bölcsességen, az erőn és a szépségen nyugszik. A páholy falán függő faliújságszerű munkaképen vakolókanál, derékszőgű vonalzó, körző, mérőőn, vízszintező, kalapács, és Salamon templomának a szilárdságot és erőt jelképező két győzelmi oszlopa, Jakin és Boas. Az egyik oszlop elsüllyesztetlen, a másik éghetetlen. A két oszlop között, a szabadkőművesség "G-pontja", a hatágú Dávid-csillag, közepén nagy G-betűvel. A jobb oldali oszlop fölött, a tökéletlen embert jelképező nyers kötőmb, a baloldali fölött, a tökéletes mestert jelképező szabályosan kiszabott kocka. Az előbbi a hold, az utóbbit a nap világítja meg.

A szabadkőművesek rituális szer-tartásai Jeruzsálem templomának (Moria hegyén, i.e. 960 körül) felépítésénél történekekkel kapcsolatosak. Salamon király Adoniram mestert - a tyrusi Hiramot - és kilenc társát bízta meg a templom építésével. Egy munkanap végén három, a beosztásával elégedetlen keménylegény megpróbálta Adoniramról erőszakkal kicsikarni a mesterek jelszavát. A kőműves társadalomban a diploma ismeretlen volt, ezért a hovatarozást titkos jelszóval igazolták. Az inasok a "Jakin", a legények a "Boas", a mesterek pedig a "Jehova" jelszó segítségével azonosították magukat.

Adorinam komolyan vette a jelszó titkos voltát, és inkább hagyta magát agyonveretni. A bérezési osztály figyelmeztette Salamont, hogy Adorinam igazolatlanul hiányzik. Salamon megparancsolta a mestereknek, tegyenek tüvé mindent Adorinamért. A mesterek nem voltak biztosak abban, hogy Adoniram elárulta-e a jelszót vagy sem, ezért megegyeztek abban, hogy a holttest kiásása közben ejtett első szó lesz az új jelszó.

A mestereket különös fény vezette Adorinam akácággal megjelölt nyughelyéhez. - "Menah Belah!" - kiáltott fel az első mester, aki megragadta Adoniram előbukkanó lábát. - "A test rothadt!" - A három bűnöst elfogták, torkukat elmetszették, szívüket kitépték, beleiket eldobták, testüket kettéhasították.

A 11 fokot magába foglaló svéd rendszer három kategóriára oszlik. A Szent János-páholy három, az inas, a legény és a mester fokában dolgozik,

akárcsak a soron következő skót Szent András-páholy. A megvilágosultak páholya ötfokú: Salamon, Szent János, Szent András, a Bíbor-szalag lovagja és a Vörös kereszttel ékesített parancsnok.

A páholyba való felvételkor az újonc életre tartó hűségesküt tesz. A bekötött szemű jelölt úgy néz ki, mint akit elütött a szemeteskocsi: hajadonfőtt, ingujjban, az inge elől szétnyitva, a vállai csupaszon, a melle baloldala csupaszon. Egyik cipője sarka letaposva, a ballábán a nadrág térdig feltúrva. A mester trónja elé vezetik, gyengéden térdre kényszerítik, majd kérdéseket tesznek fel neki az alapszabályzatból. Az abszolvens ezután esküt tesz, melynek értelmében alárendeli magát Bölcs Salamon Helyettesének. Az esküt megpecsételő, vakolókanalat nyomnak a kandidátus nyelvéhez, majd a Nagymester leoldja a szemkötőt, és a szabadkőműves testvérek, a *Jánostanonc* szívére mutató kivont karddal, "*Sic transit gloria mundi*" - üvöltéssel üdvözlők soraikban. Végezetül beavatják a rend titkos jelébe, mely egy nyakelmetszést utánzó szemaforjelzés. "Nyissz!" A titkos szó *Jakin*, a titkos jelszó Tubal-Kain, Káin 7x7-szer elátkozott leszármazottja, Lemek és Silla fia, aki elsőnek gyújtotta meg a tudás fátylóját. Nyakába vakolókanál formájú ezüst amulettet akasztanak, amit a szíve fölött köteles viselni.

A mesterré avatás ceremóniája valamivel előrehaladottabb. *Értelem* és *Lelkiismeret* felügyelők koporsóba fektetik a mesterjelöltet. A testvérek körbeállják a koporsót, és fenyegető kardcsörömpöléssel párbajt mímelnék, közben időnként megkopogtatják a koporsó falát. A kardcsörömpölés megszűnte után suttogó hang a mesterek titkos szavát ismételteti: "*Menah belah*", "*Menah belah*". A koporsóba préselt jelölt tágra nyílt szemmel hallgatja a már századszor hallott elbeszélést Adoniramról, és a jelszó elárulójára váró büntetés szingazdag ecsetelését. A testvérek erősödő kopogását túlkiáltja a mester:

- "Elvégeztetett" - A koporsót kinyitják, és a jelölt természetellenesen kifordított lábfejjel, Adorinamnak a három legény elől való menekülését jelképező "vinklilépésekkel" járul a nagymester elé...

(Folytatása következő számunkban)

CARLSTEINS ILONAS BUSSRESOR

Honlap:

www.ilonaresor.se és www.carlsteins.com

E-mail:

info@ilonaresor.se és resor@carlsteins.com

A Carlsteins Trafik AB minden szükséges engedéllyel rendelkezik.



**MAGYAR
Liget**
a dél-svédországi
magyarok családi lapja



Az Ilonas buszain ingyenesen olvashatja és megvásárolhatja lapunkat, az Ághegy című skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam 1-5. számát, valamint a nemrég megjelent Svédországi magyarító szószedetet.

Indulás Svédországból

Március	27
Április	9, 24
Május	1, 8, 15, 29
Június	5, 12, 19, 26
Július	3, 10, 17, 24, 31
Augusztus	7, 14, 21, 28
Szeptember	4, 11, 25
Október	9, 23
November	13, 27
December	11, 18, 29

Indulás Magyarországból

Március	
Április	3, 17, 27
Május	4, 11, 22
Június	1, 8, 15, 22, 29
Július	6, 13, 20, 27
Augusztus	3, 10, 17, 24, 31
Szeptember	7, 18
Október	2, 16, 30
November	20
December	4, 14, 27

Áraink szállással és reggelivel:

Habo-Skara-Budapest-Debrecen 2190 SEK
Göteborg-Budapest-Debrecen 1990 SEK
Helsinborg-Budapest-Debrecen 1890 SEK
Egyirányban 1250 SEK
Főszezonban (május 15- október 20) + 100 SEK

Helyfoglalás: 04 53 21 21 Ilona

Fax: 040 53 21 65 Ilona

Busztelefon: 070 934 84 78 csak utazási napokon

Mobil: 070 591 78 15 Ilona

Telefon: 036 470 15, 0502 500 Carlsteins

Magyarországi telefon: 06 309 522 334 (üzenetrögzítő)

Magyar Liget

www.hhrf.org/magyarliget

Felelős szerkesztő: Tar Károly

222 40 Lund, Landsdomarevägen 1, tel./fax: +46 46 145 364,
tar@ebox.tninet.se

Webszerkesztő: Balázs Viktória magyarliget@mailbox.hu

Főmunkatárs: Dr. Békássy N. Albert albert@refnet.cz

Fiókszerkesztőségek:

Borås: Bitay Zsolt bitay@algonet.se **Koppenhága:** Lázár Ervin Járkáló hamv.laz@get2net.dk **Kristianstad:** Molnár Gergely **Lund:** Boross Kálmán borosskalman@hotmail.com **Malmö:** Dr. Szalontai Éva evaszal@axelero.hu

Oslo: Kovács Ferenc ferenc.kovacs@media.uio.no

Tudósítók:

Sőni Erzsébet (New York),
Timár Zoltán és Szakács Ferenc Sándor sz.sandor@tiscalinet.it (Róma),
Aszalós Sándor aszalos.sandor@chello.at (Bécs),
Gergely Edo edomainen@f-m.fm (Bukarest),
Nits Árpád nitschardpad@hotmail.com (Kolozsvár).

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek.

A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja.

A lapot jóakaróink sokszorosítják, a lund magyar egyesület és mások terjesztik.

FÖRENINGSBREV

Magyar Liget
Landsdomarev. 1 / 9
222 40 LUND
SVERIGE

Till